

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Publicistická činnost Oty Pavla v letech 1956 – 1964

Bakalářská práce

Autor práce: **Jaroslav Keimar**

Studijní program: **Mediální a komunikační studia**

Vedoucí práce: **PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2019**

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Jaroslav Keimar

Bibliografický záznam

KEIMAR, Jaroslav. *Publicistická činnost Oty Pavla v letech 1956 – 1964*. Praha, 2019. 63 s.
Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rozsah práce: 105 076 znaků (včetně mezer)

Anotace

Ota Pavel je známý pro svou beletristickou tvorbu, zejména pro povídky s autobiografickými motivy. Účelem této bakalářské práce je poukázat na Pavlovu publicistickou činnost v časopisech, která jeho literární kariéře předcházela. Teoretická část si klade za cíl poskytnout kontextuální portrét Oty Pavla ve vztahu k jeho publicistické činnosti. Praktická část obsahuje kvalitativní rozbor vybraných Pavlových příspěvků v časopisech *Stadión* a *Československý voják* v období vymezeném roky 1956 až 1964. Součástí přílohy je Pavlova kompletní bibliografie ve zmíněných periodikách.

Annotation

Ota Pavel is known for his belles-lettres, particularly short tales with autobiographical motives. This bachelor thesis aims to point out Pavel's journalistic activity in periodicals, that preceded his literary career. The theoretical segment aims to provide Pavel's contextual portrait in terms of his journalistic activity and mental illness. Practical part contains analysis of Pavel's articles published in the periodicals *Stadion* and *Ceskoslovensky vojak* during the limited period. The bachelor theses also includes Pavel's complete bibliography in those periodicals.

Klíčová slova

Ota Pavel, sport, povídky, časopisy, reportáž, literární reportáž, publicistika

Keywords

Ota Pavel, sport, stories, periodicals, reportage, literary reportage, journalism

Title/název práce

Ota Pavel's journalistic activity in years 1956 – 1964

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí mé práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D. za pomoc s vymezením tématu, vstřícný přístup a čas, který mi přes mé šibeniční dodací lhůty věnovala. Dále děkuji Ing. Andree Staré za snahu zbavit mou práci pravopisných, typografických a syntaktických chyb. V neposlední řadě děkuji pracovníkům Oddělení časopisů Knihovny Národního muzea za ochotu na počkání připravit k nahlédnutí vyžádané tituly.

Obsah

Úvod	2
1. Základní životopis Oty Pavla	3
1.1 Novinářské začátky v Československém rozhlasu (1949 – 1951, 1953 – 1956)	4
1.2 Redaktorem v časopise Stadión (1956 – 1957)	6
1.3 Redaktorem v „domovském“ časopise Československý voják	7
2. Stručná charakteristika sledovaných periodik a vymezení pojmů	11
2.1 Stadión	11
2.2 Československý voják	12
2.3 Definice pojmů	13
2.3.1 Publicistika	13
2.3.2 Reportáž	13
2.3.3 Črta	15
2.3.4 Fejeton	15
2.3.5 Komentář	15
2.3.6 Interview	16
3. Kvalitativní analýza Pavlovy časopisecké tvorby	16
3.1 Vývoj tvůrčího stylu Oty Pavla	17
3.2 Analýza Pavlovy tvorby v časopise Stadión	21
3.3 Analýza Pavlovy tvorby v časopise Československý voják	27
Závěr	40
Summary	42
Seznam použitých pramenů a literatury	44
Kompletní časopisecká bibliografie Oty Pavla	50
Stadión	50
Československý voják	51
Přílohy	57

Úvod

„Navzdory malé rozlehlosti Pavlova tvorba nejen ukázala, že její autor je skutečnou tvůrčí osobností, ale vyvolala i široký čtenářský zájem, mimořádný dobový i dlouhodobější ohlas u publika. Stalo se tak v míře, jakou se může chlubit jen málokterý český prozaik poválečné éry. Dá se proto tvrdit, že Ota Pavel patří k nejpoblárnějším českým spisovatelům včerejška i dneška,“¹ píše v monografii *Krajiny života a tvorby Oty Pavla* literární historik Bohumil Svozil.

Spisovatel Ota Pavel má mezi čtenáři stálé místo, přestože jádro jeho literárního odkazu tvoří pouhých sedm nepřilíš rozsáhlých knížek – pět z oboru sportovní literatury, jejímž byl průkopníkem, a dvě tenké knihy autobiografických próz. Právě pro své příběhy z rodinného prostředí je Pavel nejvíce znám. Na jeho reportážní povídky se sportovní tematikou se už trochu zapomíná, o čemž svědčí například okrajová zmínka v publikaci *Dějiny české literatury*: „... byl doposud znám jen jako schopný sportovní novinář a autor reportážních próz, bezprostředně z této profese vyrůstajících.“²

Cílem této práce ale není analýza knižně vydaných sportovních povídek Oty Pavla jako takových. Na základě analýzy jeho příspěvků v časopisech *Stadión* a *Československý voják* se pokusím přiblížit Pavlovy novinářské začátky a v kombinaci s kontextuálním portrétem autora ukázat, jak se vyvíjela jeho publicistická činnost v době „předspisovatelské“. V nadcházejících kapitolách se pokusím detailně analyzovat, jak se ze sportovního reportéra zrodil literát, na jehož adresu Bohumil Hrabal prohlásil, že „jestli si někdo z českých spisovatelů zaslouží Nobelovku, je to jedině Ota Pavel, protože je nejlepší!“³ Pro tyto účely jsem také oproti původním tezím poněkud rozšířil časové rozmezí, ve kterém budu Pavlův život a tvorbu sledovat. Mnou vytyčené roky 1956 až 1964 totiž neposkytují dostatečný prostor k pochopení Pavlova vývoje jako autora a člověka. Začnu proto už rokem 1949, kdy devatenáctiletý Ota nastoupil jako reportér do *Československého rozhlasu* a skončím v roce 1966, kdy mu byl pro vážné onemocnění přiznán invalidní důchod a reportérskou činnost ukončil. Krom Pavlových textů budu čerpat také z jeho osobní korespondence, četných biografií, rozhovorů s jeho přáteli a vlastních poznatků z návštěvy Muzea Oty Pavla v Buštěhradě.

---

¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 8.

² JANOUŠEK, Pavel a kol. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007–2008, sv. 4, s. 479.

³ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 140.

Pavel publikoval od roku 1951. Vedle časopisů, v jejichž redakci působil, přispíval také do periodik *Obrana lidu*, *Československý sport*, *Gól*, *Ahoj na sobotu*, *Signál*, *Kulturní tvorba*, *Vlasta*, *Květy*, *Lidová demokracie*, *Židovská ročenka* a dalších. V této práci se ale budu soustředit výlučně na periodika, v nichž byl vázán zaměstnaneckým poměrem, a tudíž je i díky svědectví jeho kolegů z redakce možné nahlédnout hlouběji pod povrch jeho tvorby. Veškeré analyzované texty tak pocházejí z týdeníku *Stadión* (1956 – 1957) a čtrnáctideníku *Československý voják* (1957 – 1964). Vedlejším produktem práce je pak Pavlova kompletní časopisecká bibliografie ze zmíněných periodik ve vymezeném období.

1. Základní životopis Oty Pavla

Spisovatel a novinář Ota Pavel se jako Otto Popper narodil 2. července roku 1930 v Praze do rodiny židovského obchodního cestujícího jako třetí syn. V hlavním městě navštěvoval obecnou školu, do měšťanské pak chodil v Buštěhradě na Kladensku, kam se rodina Popperových v roce 1939 uchýlila z existenčních a rasových důvodů. Za druhé světové války byli jeho starší bratři Hugo a Jiří i otec Leo odvedeni do koncentračních táborů. Čtrnáctiletý Ota pak několik měsíců žil sám s matkou a stal se hornickým učněm na dole Prago v Dubí u Kladna. Deportace Otu minula pravděpodobně proto, že ho rodiče na rozdíl od bratrů po narození nezapsali do matriky Židovské náboženské obce a on tak zůstal bez židovského vyznání. Náležel proto do kategorie míšenců až třetího stupně, protože ho protektorátní úřady nepovažovaly za Žida v pravém slova smyslu.

Jako zázrakem se po skončení války rodina Popperových šťastně shledala a vrátila se do Prahy, kde Ota absolvoval dva roky studií na smíchovské obchodní škole, přičemž navštěvoval také školu jazykovou. Současně se aktivně věnoval sportu. Za války hrál v Buštěhradě fotbal, později v dorostu hokejové Sparty dokonce zastával roli kapitána mužstva. Otec ho ve sportovním vyžití notně podporoval a když mu bylo jasné, že z Oty nebude slavný reprezentant, plánoval mu profesní život obchodního cestujícího.

Na doporučení rodinného přítele, který se později stal jedním z Otových nejbližších, však devatenáctiletý mladík nastoupil roku 1949 do *Československého rozhlasu*, kde po krátké anabázi ve zpravodajské sekci pokračoval do redakce sportu. Působil tam do roku 1956, kde začíná jeho životní a tvůrčí období, jehož bližší zkoumání je předmětem této práce.

Dříve než opustil redakci rozhlasu, učinil Ota několik životně důležitých rozhodnutí. Závěrem roku 1955 na popud otce Lea rodina Popperových změnila příjmení na česky znějící Pavel.

S novým příjmením se pak Ota v únoru 1956 oženil s Věrou, rozenou Novákovou. Půl roku nato se stal otcem – k vyženěným chlapcům Janovi a Petrovi přibyl Otův vlastní syn Jiří.

Toho času už Ota pracoval jako sportovní redaktor v obrázkovém týdeníku *Stadión*. Přibližně po roce se pak stěhoval do redakce armádního čtrnáctideníku *Československý voják*, kde se nadále věnoval sportu a tělovýchovné osvětě. Volnější pracovní režim mu umožnil vystudovat Střední školu pro pracující a v roce 1960 odmaturoval. O dva roky později doprovázel fotbalové mužstvo Dukly do Spojených států. Tehdy se zrodila jeho knižní prvotina *Dukla mezi mrakodrapy*, která vyšla v roce 1964. Ota během let navštívil sportovní akce v Sovětském svazu, Švýcarsku, Německé demokratické republice, Francii nebo Jugoslávii.

V roce 1964 se u něj v průběhu zimních olympijských her v rakouském Innsbrucku projevil vážné duševní onemocnění, které odstartovalo sérii hospitalizací v psychiatrických léčebnách a vyústilo v Pavlův odchod do trvalého invalidního důchodu v roce 1966.

Zbylé roky svého života strávil střídavě v ústavech, kde byl internován celkem šestnáctkrát, a doma či na chalupě, kde se věnoval psaní svých autobiografických próz, kterými se nejvíce vryl do podvědomí široké veřejnosti. Tvořil až do své předčasné smrti v březnu roku 1973, kdy podlehl srdeční zástavě.

1.1 Novinářské začátky v Československém rozhlasu (1949 – 1951, 1953 – 1956)

Ačkoli je předmětem zkoumání této bakalářské práce období Pavlova života a tvorby v letech 1956 až 1964, pro pochopení jeho příběhu a tvůrčího stylu je nezbytné zajít o něco hlouběji a alespoň nastínit jeho začátky coby redaktora z povolání.

U zrodu Oty Pavla jako novináře stál Arnošt Lustig, který se v roce 1949 sotva dospělého mládence optal, zda by místo prodávání mucholapek nechtěl psát. Vycítil jeho literární talent i vědomostní zázemí nejen v oblasti sportu a neváhal riskovat, když Pavla načerno vodil do redakce.

„Ano, doslova jsem ho tam propašoval a dlouho o něm nikomu z vedoucích oficiálně nic neřekl. Zašel jsem za reportérským esem Otou Procházkou a řekl jsem mu: ‚Hele, znám nadaného kluka, který by to v rádiu mohl zkusit.‘ (...) Procházka mě vyslechl a poradil: ‚Dobře, když si to vezmeš na sebe, tak ať ten kluk tu zatím pracuje načerno!‘ Měl jsem radost,

znělo to slibně. Ota byl můj chráněnc, a proto jsem s ním při poradách sedával pod stolem, schovával ho tam,“ vzpomínal Lustig.⁴

A tak začínající novinář Pavel denně docházel do redakce, kde bez vědomí šéfredaktorky Marie Kořátkové zadarmo asistoval sportovním redaktorům Josefu Horovi a Edmundu Koukalovi. Oba pánové mladíkovi radili, jenže každý vyznával poněkud odlišný styl psaní – Hora se vyjadřoval stroze, zatímco Koukal se vyžíval v květnatých souvětích. Proto když se Ota přiblížil Horově stylu, vyslechl si kritická slova z úst Koukala a naopak.

Po třech měsících Lustig usoudil, že nastala vhodná chvíle Otu představit celému kolektivu a na jedné z porad oba opustili svůj úkryt pod stolem. „Kdybych byl kádrovák, zaručím se bez výhrad, jednoznačně. Žije pro sport každou buňkou v těle. Má nadání. Potřebuje jen dostat příležitost,“ vystoupil Arnošt na Otovu obhajobu.⁵

Ačkoli už bylo po válce a k moci se dostávali komunisté, antisemitská nálada v části společnosti přetrvávala. Ota však viditelně prokazoval velké nadání, navíc byl od sedmnácti let členem komunistické strany. Snad i díky tomu šéfredaktorka Kořátková se zařatými zuby souhlasila, aby byl mladý Pavel přijat do řádného zaměstnaneckého poměru.⁶ Nejprve působil ve zpravodajské směně, později přešel do sportovní redakce, kde vedle zmíněných Edmunda Koukala a Josefa Hory působil i slavný Josef Laufer.

„Dělal jsem s Horou a Koukalem. Byli to oba odborníci, oba rozuměli lyžování a dalším záležitostem. Hora psal věcně a dobře a Koukal byl ve svých často skutečně výborných fejetonech samá kytička. Za čas jsem se trochu otřískal a už jsem sesmolil zprávu, potom kurzívu⁷ a začal jsem si troufat i na reportáž, což dodneška považuji za dost veliký a těžký útvar, ostatně to už říkal i tak vynikající žurnalista jako Egon Ervin Kisch,“ vzpomínal později sám Ota Pavel.⁸

Když už se Ota v novinářském řemesle začal zabíhat, odešel roku 1951 na vojnu. Tam se jednak mohl vrátit ke svému milovanému sportu a jednak v něm uzrálo odhodlání stát se spisovatelem, sdělené v dopise bratru Jiřímu.⁹ Toho času přispíval do armádního tisku, mimo jiné začátečnickými povídkami militárního zaměření, a vojenskému vedení se natolik

---

⁴ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 27.

⁵ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky: Arnošt Lustig vzpomíná na Otů Pavla*. Zvole u Prahy: Andrej Šťastný, 2003, s. 108.

⁶ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 29.

⁷ V žurnalistickém slangu pojmenování novinářského projevu psaného lehčí formou, některé redakce tak označují glosy, poznámky, sloupky nebo fejetony psané tímto typem písma.

⁸ PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. Praha: Sláfka, 2004, s. 11.

⁹ PAVEL, Ota. Dopis bratrovi Jiřímu, 2. srpna 1952

zamlouval, že dostal nabídku přijmout vojnu za své celoživotní zaměstnání. S díky odmítl a po skončení vojenské služby se ještě na čas vrátil do *Československého rozhlasu*. Věděl ale, že už se dlouho nezdrží. Toužil po tvůrčí svobodě, kterou mu povaha úsečného zpravodajství psaného pro potřeby rozhlasu nedopřávala. Navíc se nedokázal srovnat s rychlostí, jakou práce vyžadovala. „Po novináři se chce, aby byl článek napsaný raz dva. Ota ne a ne to stihnout do uzávěrky,“ píše ve své publikaci Martina Růžičková.¹⁰

Ačkoli v rozhlase pracoval roky, s mikrofonem se nikdy nespřátelil. Texty z aktuálního sportovního zpravodajství připravoval pro své kolegy. Jeden z nich, Vít Holubec, to vysvětloval následovně: „Ota to s mikrofonem zkoušel, ale nikdy si ho neoblíbil. Problém spočíval v tom, že jak pracoval vytrvale a cílevědomě, stejně tak byl sebekritický. A možná až příliš. Jezdil s magnetofonem na starou Štvanici, při hokejových utkáních si reportérské řemeslo sám pro sebe pilně zkoušel, až jednou prohlásil, že tohle pro něj není, a bude raději psát.“¹¹

Vedle psaní kratičkových článků se postupně dopracoval také k větším publicistickým útvarům, mimo jiné k sérii reportáží z příprav na první celostátní spartakiádu. Z této aktivity vzešla také povídka *Stará láska nerezaví*¹², kterou mu v roce 1955, ještě před nástupem do tamní redakce, uveřejnil časopis *Stadión* a poctil ji cenou.

Ani tento dílčí úspěch však Otu neuspokojil natolik, aby přebil jeho frustraci, která v dubnu roku 1956 vyústila v jeho odchod z *Československého rozhlasu* právě do sportovního týdeníku *Stadión*. Jako oficiální důvod uvedl, že za celou dobu svého působení v rozhlase vyjel pouze jedinkrát služebně do zahraničí, a to na fotbal do Maďarska, přičemž si cestu zčásti platil sám.¹³

1.2 Redaktorem v časopise *Stadión* (1956 – 1957)

Pavlova přibližně roční anabáze v obrázkovém týdeníku *Stadión* možná nebyla dlouhá, zato do značné míry určující pro jeho další tvůrčí směřování. Na působení v populárním periodiku se zpočátku velmi těšil, ale i tady ho záhy vyvedly z rovnováhy různé překážky. V rovině stylistické šlo o jeho osobitý autorský styl, v němž se nápadně začaly projevovat beletrizační prvky. Z pohledu výkonnosti Ota opět značně zaostával v tempu práce.

---

¹⁰ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. Praha: Petrklíč, 2008, s. 23.

¹¹ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 35.

¹² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 39.

¹³ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 40.

Přátelé Arnošt Lustig a Ludvík Aškenazy mu vyčítali, že z každého článku ve *Stadiónu* dělá za každou cenu literaturu, pročež redakční práci nestihá.¹⁴ Za pravdu jim dával i Otův kolega z redakce Václav Folprecht, který mu zejména vyčítal, že pro svou zálibu v popisech postav a krajin často opomíná fakt věci. Po letech na Pavlovy tvůrčí trampoty zavzpomínal na stránkách *Stadiónu*: „Měl jsem to štěstí, že jsme spolu obývali takovou malou nudli, stoly proti sobě, málem jsme se pod nimi okopávali. Psal velmi těžce, jeho koš byl neustále plný papírů. Chodil po té nudli u stěny jako lev v kleci. Ale když něco napsal, zvonilo to. Jednou takhle přišel brzy ráno do redakce a seděl snad hodinu tiše na židli. A pak řekl: ‚Vašíku, já to asi vzdám. Tenhle každotýdenní mlejn, to není pro mne. Já potřebuji ke psaní klid, tady se stále něco děje a já tomu fofru nestačím.‘“¹⁵

V souvislosti s pracovním zápřahem Otu trápil nedostatek prostoru pro sebevzdělávání. Navíc mu pro jeho zálibu v literatuře nevyhovovalo, že byl nucen psát spíše odborně založené texty. Protože měl doma tři malé kluky a pobíral slušný plat, dlouhé týdny se ještě přemáhal. Nakonec po roce podal výpověď, jejíž důvody shrnul v jednom odstavci: „Nevyřešeným problémem zůstává velký počet článků na písíciho redaktora. Píši pomalu, a abych splnil úkoly, dosazoval jsem osobní čas a zaostávala u mne stránka sebevzdělání. V budoucnu chci při zaměstnání studovat a jsem přesvědčen, že při charakteru práce v časopisu *Stadión* bych tyto dva úkoly nesplnil.“¹⁶

A tak se v polovině dubna roku 1957 poroučel do čtrnáctideníku *Československý voják*, kde nastoupil jako tělovýchovný a sportovní redaktor. V tiráži *Stadiónu* jeho jméno naposledy najdeme v 15. čísle, tedy 12. dubna.

1.3 Redaktorem v „domovském“ časopise *Československý voják*

V armádním čtrnáctideníku *Československý voják* se Ota hned zpočátku uplatňoval zejména v rubrice kategorie sport a vojáci, byť ji svými příspěvky mnohdy překračoval.¹⁷ Cítil se zde o dost spokojenější než ve *Stadiónu*. Měl více času pro sebe i rodinu, vhodné pracovní podmínky, dostatek příležitostí a inspirativní redakční kolektiv.

---

¹⁴ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 41.

¹⁵ FOLPRECHT, Václav. 1500: Malé zastavení u velkého čísla. *Stadión*. Praha, 1982, roč. 30, č. 14, s. 22.

¹⁶ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 41.

¹⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 42.

„Tenkrát se v redakci sešla zrovna báječná parta, sami pozdější literáti, taky třeba Vladimír Páral nebo Vojta Mihálik,“ vzpomínal s letitým odstupem jeden z Pavlových kolegů Otakar Brůna.¹⁸ Krom jím zmíněných ve *Vojáku* působili například Rudolf Kalčík nebo Jiří Šotola.

Díky nově nabytému času pro osobní potřebu získal Ota prostor pro kýžené sebevzdělání a začal navštěvovat Střední školu pro pracující. Navíc dostal šanci výraznější autorské seberealizace, zejména v oboru výchovně sportovní publicistiky a reportáže, ve které postupem času začal z publicistiky utíkat k beletrii.¹⁹ Ve svých skromných začátcích produkoval příspěvky, které se při interním posuzování ne vždy dočkaly pozitivní zpětné vazby.

„Nezačínal žádnou beletrii, ale tou nejobyčejnější novinářinou. Navíc byl vždycky samorost, ve všem všudy, i ve psaní. První reportáže a črty, které napsal, měly také velice rozpačitý ohlas. Museli jsme za ně v redakci orodovat, aby vůbec směly dál vycházet,“ vzpomíná Brůna.²⁰

Ačkoli mu někteří vyčítali, že příliš beletrizuje, u jiných našel zastání. Oporou mu v tomto ohledu byla zejména kolegyně z redakce a dobrá kamarádka Jiřina Trojanová.²¹ I s její podporou se Ota odhodlal své reportáže čím dál patrněji transformovat v povídky. Nakonec se svými pracemi prosadil, vypsál se do určité novinářské rutiny a jeho jméno přitahovalo čím dál větší pozornost.

„Nikdy nepřestal *Vojáka* považovat za svůj rodný časopis. Prožil v něm, jak říkal, svá nejlepší léta. Z řadového sportovního reportéra se stal předním sportovním publicistou,“ napsala o něm zmíněná Jiřina Trojanová.²² Ta se také zasadila o Otovu první zahraniční cestu v novém zaměstnání, když za něj v souvislosti se Světovým festivalem mládeže a studentstva orodovala u šéfredaktora Brůny. Doporučila mu, aby Pavla poslal do Moskvy namísto Mihálika.²³

A tak Ota v létě roku 1957 vyjel na svou první služební cestu do zahraničí následovanou mnoha dalšími. S velkými příležitostmi ale přišla také velká zodpovědnost, která Otu

---

¹⁸ BRŮNA, Otakar. In: PETANA, Miloš. Jak jsem potkal Otu Pavla: Povídání s Otakarem Brůnou. *Gól*. Praha, 1981, roč. 14, č. 50 – 51, s. 2.

¹⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 43.

²⁰ BRŮNA, Otakar. In: PETANA, Miloš. Jak jsem potkal Otu Pavla: Povídání s Otakarem Brůnou. *Gól*. Praha, 1981, roč. 14, č. 50 – 51, s. 2.

²¹ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. Praha: Petrklíč, 2008, s. 95.

²² TROJANOVÁ, Jiřina. Srdce člověka. *Československý voják*. Praha, 1973, roč. 22, č. 8, s. 42.

²³ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. Praha: Petrklíč, 2008, s. 104.

svazovala. Všichni od něj čekali kvalitní články. Postupem času psal čím dál víc ztěžka. Jeho dřívější pomalost v psaní se ještě výrazněji prohloubila. Jak vzpomínal Arnošt Lustig, Ota své texty psal poctivě, a proto dlouho. Nejvíce se trápil s rukopisem, než jej dal z ruky. Stránku přepisoval někdy až stokrát.²⁴

Jak ve své monografii popisuje Pavel Kovář, navenek se Otovy tvůrčí peripetie nikterak zvlášť neprojevovaly: „Čtenáři to nemohli poznat a ani by je to nenapadlo. Panovalo přece mínění, že něco takového není možné, vždyť jeho texty se tak hezky čtou. Pouze manželka, přátelé a kolegové v redakci *Vojáka* věděli, kolikrát každou stránku rukopisu přepisoval, když hledal správná slova, správný tvar, správné vyznění.“²⁵

Jinak ale práce ve *Vojáku* přinesla Otovi mnohé radosti. Za pobytu v jeho redakci se sblížil s řadou špičkových sportovců tuzemské scény, například s Emilem Zátopkem. V roce 1960 také maturitou zakončil střední vzdělání a o dva roky později dostal zlomovou šanci jet s fotbalisty Dukly Praha na turné po Spojených státech amerických.

„Stáli jsme na letišti na Ruzyni a chystali se nastoupit do letadla směr New York, kde jsme s Duklou měli sehrát sérii utkání v Americkém poháru. Doslova na poslední chvíli se s batohem na zádech přiřítíl novinář, sportovní reportér *Československého vojáka*, Ota Pavel. Za pět minut dvanáct dostal od armády povolení odcestovat. S úkolem sepsat velkou reportáž z této cesty a tím propagovat československý sport ve světě. Psal se rok 1962, do kapitalistické ciziny se nejezdilo – za velkou louži už vůbec ne... V Dukle jsme byli sehraná parta, vydrželi jsme i drsnější fór na svůj účet a musím přiznat, že Ota byl mezi námi v první chvíli nevítané cizí těleso. Znali jsme ho sice všichni z jeho novinářské práce, ale osobně jsme s ním do blízkého kontaktu nepřišli. Nevěděli jsme, co od nás bude chtít a hlavně co z toho všeho nakonec vyleze. Pisálek jede s námi! Osobně jsem mu vděčný za to, že fotbal povýšil tím, jak o něm smýšlel a jak o něm psal. A nejen o něm, samozřejmě,“ vzpomínal legendární fotbalista Josef Masopust v předmluvě Pavlovy knihy *Dukla mezi mrakodrapy*²⁶, která se z cesty do Ameriky zrodila a která předznamenala Otův literární potenciál. Když kniha vyšla, stály se na ní dlouhé fronty a z Oty se konečně stal žádaný spisovatel. *Dukla mezi mrakodrapy* dlouhé roky platila za nejuspěšnější knihu ze sportovního prostředí.

---

²⁴ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 35.

²⁵ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 43.

²⁶ MASOPUST, Josef. Pisálek jede s námi!. In: PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. Praha: Sláfká, 2004, 5 – 7.

Po úspěšné zaoceánské výpravě a řadě dalších zahraničních poutí vyslala redakce Otu v roce 1964 na zimní olympiádu do rakouského Innsbrucku. Pracovní shon, snaha pokrýt veškeré sportovní boje, úzkostlivé hlídání termínů tiskových konferencí, absence spánku a stesk po domově způsobily psychické zhroucení, které sám Ota Pavel s odstupem let popsal ve své knize *Jak jsem potkal ryby*: „Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším všudy, měl kopyta, chlupy a rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor nad Innsbruck selské stavení. Přál jsem si, aby rozsvítilo velké světlo a zahnilo mlhu. Když jsem vyváděl krávy a hřebce z chlěva, aby neuhořeli, dorazila rakouská policie. Dali mi železnice a vedli mě do údolí. Nadával jsem jim, strhl jsem si boty a šel jsem sněhem bos jako Kristus, kterého vedou na kříž.“²⁷

Ota tehdy prodělal manický záchvat, kdy se mu vyjevovaly hrůzné představy o sobě samém i svém okolí. Na policejní služebnu dorazil doktor, který pohotově nařídil převoz na psychiatrii. Diagnóza – maniodepresivní psychóza – onemocnění, které způsobuje náhlé změny nálad z pocitů opojné euforie až do plačtivé a nešťastné nálady.

V průběhu hospitalizace na psychiatrii Ota nabyl nové energie na psaní. Také zde vznikaly některé z jeho sportovních povídek, například ta o cyklistovi Janu Veselém, kterou přislíbil *Kulturní tvorbě* a kterou nazval *Když ti to nejede*.

Právě touha tvořit a vysoké nároky, které na sebe Pavel kladl, byly v nadcházejících letech hlavními spouštěči jeho dalších manických epizod. Ve své knize to na příkladu procesu vzniku výše zmíněné povídky dokumentuje Martina Růžičková: „Z uvažování ho (Otu) přerušil drnčící telefon. Někdo z *Kulturní tvorby* se ptal, zda má pan Pavel již hotový článek o Janu Veselém, což slíbil pan Pavel už před... Ota flákl telefonem. Když se znovu rozdrnčel, vytáhl šňůru ze zásuvky a tím ten odporný přístroj, připomínající nechutnou povinnost a dřinu, utišil. Pak si všiml psacího stroje (...) I toho chtěl Ota umlčet. Rozběhl se a vši silou jej shodil ze stolu. Totéž udělal s papíry, čekajícími na moře slov, která by se do bílých stránek navěky vpila. Chtěl se rvát, chtěl bít, chtěl ničit vše, co mu říkalo, že je neschopný, že je na nic.“²⁸

A tak se Ota opět stěhoval do léčebny. Až v prosinci roku 1966 mu byla konečně vyměřena penze ve výši 299 korun. V součtu s invalidním důchodem pobíral 1500 korun

²⁷ PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby*. Praha: Sláfká, 2004, s. 154.

²⁸ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. Praha: Petrklíč, 2008, s. 120.

československých. Do redakce už nedocházel, ale s požehnáním doktorů psal i nadále a do časopisu *Československý voják* příležitostně přispíval až do své předčasné smrti v roce 1973.

2. Stručná charakteristika sledovaných periodik a vymezení

pojmu

2.1 Stadión

Časopis *Stadión* začíná na českém mediálním trhu figurovat v roce 1953. Vedle *Vlasty* a *Květu* patřil mezi nejstarší české týdeníky, zároveň se řadil mezi nejstarší sportovní časopisy v Evropě.²⁹ Obsahem navazoval na sportovní časopis *Ruch*, který vycházel do té doby. Popularitu *Stadiónu*, toho času nejrozšířenějšího sportovního časopisu v Československu, zajistilo centrální řízení žurnalistické tvorby, které neumožňovalo konkurenčním periodikům vstoupit na trh. Od samého začátku se na stránkách *Stadiónu* objevovalo mnoho kvalitních a umělecky hodnotných sportovních fotografií. I proto neslo periodikum podtitul *Obrázkový týdeník pro tělesnou výchovu a sport*.

Zatímco další populární periodikum té doby, *Československý sport*, je možné definovat jako sportovní noviny deníkového formátu s převážně informačním zaměřením, *Stadión* se od svého vzniku profiloval spíše články metodického a instruktážního charakteru. To však nutně neznamená, že by se na jeho stránkách zpravodajské žánry vůbec nevyskytovaly. Pouze nehrály hlavní roli. Zastalo ji nadprůměrné množství fotografií ze sportovních událostí domácích i zahraničních. Nechyběly také fejetony, reportáže, rozhovory a komentáře. O texty zmíněných žánrů *Stadión* v letech 1956 a 1957 obohacoval i Ota Pavel, toho času jako redaktor na plný úvazek. On i jeho kolegové kladli největší důraz na fotbal a hokej, čteně se objevovaly také články o tenise, atletice, gymnastice nebo plavání.

Časopis vydávalo nakladatelství *Olympia*, které pod názvem *Státní tělovýchovné nakladatelství* vzniklo v březnu roku 1954 a svého času drželo na trhu se sportovními tituly monopolní postavení. Krom *Stadiónu* se do jeho portfolia řadila také periodika *Československý sport*, *Gól*, *Turistika na cestu*, *Československý šach* a mnoho dalších.

V době, kdy Ota Pavel pro *Stadión* pracoval, byl časopis černobílý (s občasnou výjimkou titulků vyvedených v červené barvě), šestnáctistránkový s kolorovanou titulní stránkou. Vycházel každý pátek, ročně tedy 52 čísel. V redakci pod vedením Oldřicha Žurmana

---

²⁹ BAKALÁŘ, Robert. Úvodník. *Stadión*. Praha, 1993, roč. 41, č. 5, s. 2.

pracovali například František Lion, Václav Folprecht, Milena Lamarová nebo Jan Novotný. Z fotografií zmiňme Jaroslava Skálu, se kterým Pavel při mnoha příležitostech spolupracoval.

2.2 Československý voják

Časopis s názvem *Československý voják* původně vycházel v letech 1917 až 1919 jako list československých legionářů v Rusku, a to bez unifikované formy co do počtu stran, periodicity i vlastního obsahu. Krom názvu ale neměl s později vydávaným periodikem moc společného.

V podobě, jakou známe z dob Pavlovy spolupráce s *Československým vojákem* (dále *Voják*), začal časopis hlavní politické správy Československé lidové armády vycházet až od roku 1952 se čtrnáctidenní periodicitou a rozsahem 34 stran. *Voják* se hned zpočátku profiloval jako literárně-umělecký časopis usilující o kultivaci vojáků základní služby. Na pokračování zde vycházely romány klasiků, černobílé fotografie později doplnily barevné reprodukce obrazů a jiných uměleckých děl. Na kolorované titulní stránce se zpravidla objevovali vojáci v různých situacích.

Do redakce vedené Vladimírem Michnou a později Stanislavem Buchlákem v průběhu roků spolu s Otou Pavlem docházeli například Rudolf Kalčík, Dušan Hamšík, Gustav Vlk, Jiřina Trojanová, Miroslav Hladký, Otakar Brůna nebo Jan Polešovský, který svou rozsáhlou produkcí v oblasti sportu a tělovýchovy udával tón, jemuž i Pavel částečně podléhal. Publicisté na stránkách *Vojáka* například rozebírali příčiny porážky československých hokejistů, problémy tuzemského fotbalu nebo perspektivu československé atletiky. Jinak se Pavel a jeho kolegové soustřeďovali ve shodě se zaměřením časopisu především na nejrůznější formy vojenského sportu. „Pohybovali se přitom v poloze nenáročné volně a přístupně rozvíjené zprávy o této sportovní činnosti, ovšem se zaměřením na její morální hlediska, na její prospěšnost pro zpevňování kvalit člověka, pro připravenost vyrovnávat se s úkoly vojenské služby i s životními překážkami vůbec. Tento akcent vedl nejednou k toporně přímočarému objasňování účelu sportovní činnosti, čítankovému poučování a instruktivnosti,“ trefně shrnul obsah *Vojáka* literární historik Bohumil Svozil.³⁰

Na stránkách časopisu, kterých postupně přibývalo (ze 34 na 40 a následně 52), se objevovaly jak české, tak slovenské texty. V 60. letech i s přispěním Pavlova reportážního seriálu *Dukla mezi mrakodrapy* dosahoval časopis nákladu až 160 tisíc výtisků.

---

³⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 110.

2.3 Definice pojmů

Před vlastním hodnocením Pavlova autorského stylu a jeho zařazením do žánrů je na místě definovat pojmy, které se na nadcházejících stránkách budou opakovaně objevovat. Jak už bylo zmíněno, v souvislosti s publicistickou činností v časopisech se o Pavlovi mluví jako o sportovním reportérovi. Bližší zkoumání ale ukáže tuto nálepku jako velmi zjednodušenou a odhalí v Pavlově tvorbě pestrost žánrovou, námětovou i jazykově stylistickou.

2.3.1 Publicistika

Pojem nadřazený níže definovaným žánrům. Publicistikou označujeme žurnalistickou tvorbu, i části žurnalistické produkce, činnost zaměřenou k veřejnosti, určenou ke zveřejnění. Spolu se zpravodajstvím tvoří publicistika dvě základní žurnalistické součásti médií. „Na rozdíl od zpravodajství, kde se uplatňují především fakta, publicistika krom informací obsahuje i názor, hodnocení a subjektivní přístup, zahrnuje pojmy, soudy, postoje, kombinuje analytický a syntetický přístup, jejím výsledkem je poznání a eventuálně přesvědčení a získání recipienta.“³¹ Publicistika směřuje k zobecnění a popisuje cesty, jimiž k němu dospěla. Krom racionálních prvků obsahuje také emoce, využívá jazykové i kompoziční postupy literární, například metafory nebo různé jazykové vrstvy včetně nespisovných. Mezi žánry publicistiky patří novinový článek, sloupek, fejeton, reportáž nebo interview. Zároveň se jako publicistika někdy označuje i část knižní produkce, která sdílí výše uvedené postupy a vymyká se jak umělecké, tak vědecké literatuře.

2.3.2 Reportáž

Označení pro reportáž etymologicky pochází z francouzského výrazu „reportare“, ve smyslu přinášet informaci. Reportáž v sobě snoubí stránku zpravodajskou s publicistickou. Útvar sice stojí na konkrétních dokumentárních faktech, ale je zpracován z osobního pohledu autora, který komentuje, hledá souvislosti a příčiny. Přes subjektivní podání reportáž ze své povahy předpokládá věcnost, důraz na detail, přesný a „objektivní“ popis skutečnosti, přijmeme-li tezi, že něco jako objektivita skutečně existuje. V tomto základním pojetí má být reportér zástupcem čtenářů, posluchačů či diváků. Jediným jeho cílem má být vidět a popsat, co se děje.³² Podle norského teoretika žurnalistiky Jo Bech-Karlsena se reportér pasuje do role

---

³¹ OSVALDOVÁ Barbora. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 194.

³² OSVALDOVÁ, Barbora. In: OSVALDOVÁ, Barbora (ed.) *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010, s. 5.

vypravěče a používá ich-formu. Jeho posláním je sesbírat, shrnout a utřídit fakta, následně je uvést do širšího rámce a vzájemných vztahů a konečně je vyhodnotit a vyložit získané korelace.³³

Reportáž beletrizovaná, na rozdíl od té publicistické, přestává být striktně faktografickou. K reálným událostem přidává fiktivní epizody nebo postavy a příběh příkrášluje. Ovšem za předpokladu zachování reportážních postupů. Bech-Karlsen také upozorňuje, že reportáž nelze vnímat pouze jako žánr, je nutné ji brát v potaz také jako metodu. Způsob práce předpokládá osobní účast autora, jeho cílený vstup do hloubky problematiky, důkladné pozorování, hledání příčinnosti a sestavování souvislého příběhu.³⁴

Encyklopedie literárních žánrů říká, že reportáž „předpokládá riskujícího autora, který se záměrně (...) stává průzkumníkem, přiznaným, popřípadě utajeným svědkem či spoluúčastníkem události. Reportér – vypravěč – splývá s osobou autora a prezentuje se zpravidla v první osobě singuláru.“³⁵

Při pohledu na Pavlovy texty je ale postupem času čím dál patrnější odklon od reportáže ve smyslu publicistickém – výše popsaném. Naopak je patrná paralela s fenoménem polské školy literární reportáže, kterou lze – při veškeré nejasnosti a komplikovanosti s přesným vymezením pojmu – označit za obohacenou reportáž vědomě využívající vybrané prvky charakteristické pro umělecké vyjádření.³⁶ Zatímco v tematice či funkci reportáže se uplatňuje publicističnost, v rovině stylu je to literárnost. Autor píše po vzoru krásné literatury, ale využívá fakta, nikoli fiktivní materiál. Mezi jím využívané techniky a jazykové prostředky můžeme zařadit například metafory, obrazné vyjadřování, introspekci, vnitřní monolog, paraboly a kulminace napětí, opakování motivů, využití leitmotivu, prokreslenou charakteristiku postav a podobně.

Na pojem objektivitu už jsme narazili. A ačkoli by reportér měl být nestranný, v literární reportáži je autor v textu přítomen mnohem výrazněji, než je tomu v klasické informativní či publicistické. Toho autor využívá, aby skutečnost vystihl barvitěji, přiblížil ji čtenáři, zaujal. Nikoliv s cílem pozměnit zachycenou skutečnost. Literární reportáže mohou být současně věrné faktům i velmi obrazné. Na své čtenáře často působí silně emocionálně.³⁷

---

³³ BECH-KARLSEN, Jo. *Být přítom*. Oslo: Institutt for Journalistikk; Universitetsforlaget, 1991.

³⁴ BECH-KARLSEN, Jo. *Být přítom*. Oslo: Institutt for Journalistikk; Universitetsforlaget, 1991.

³⁵ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA (eds.). *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, s. 568.

³⁶ BENEŠOVÁ, Michala a kol. *Fenomén: Polská literární reportáž*. Praha: Karolinum, 2016, s. 11.

³⁷ BENEŠOVÁ, Michala a kol. *Fenomén: Polská literární reportáž*. Praha: Karolinum, 2016, s. 12.

2.3.3 Črta

S emocemi pracuje také črta. Takto označován je žánr na rozhraní publicistiky a literatury, který zaznamenává subjektivní prožitek autora a jeho cílem je literárními postupy zachytit určitou mezní situaci, do níž se autor dostal a zároveň se stal i jejím hrdinou. Její obsahovou náplní jsou silné zážitky, setkání s výjimečnými lidmi či nezapomenutelné vzpomínky. Črta na sebe může brát podobu obrázku ze života, sociální skici, cestopisného líčení a podobně. Pro důraz na očitě svědeckví a prožitek autora ji lze pokládat za předchůdkyni reportáže. Dnes je její využití v žurnalistice minimální.

„Tuzemská črta má své kořeny v národním obrození, kdy krom informační a umělecké role plnila také osvětovou nebo emancipační funkci. Autory črt často bývali literáti nebo novináři, kteří jejich prostřednictvím do literatury vstupovali.“³⁸

2.3.4 Fejeton

Dalším dnes nepříliš frekventovaným žánrem je fejeton. Jako druh novinového textu byl v minulosti nazýván též podčárník, podval a podobně, což vycházelo z historické praxe francouzského listu *Journal des Débats*, kde se fejeton objevoval v inzertní necenzurované části a byl oddělen tlustou čarou.

Pro fejeton je charakteristické subjektivní pojetí s dominantním názorem tvůrce na jeden fakt za užití lehké stylistické formy, často se objevují například neologismy. Správný fejeton využívá ironie i sarkasmu, snaží se na problém nahlížet z nového pohledu a graduje do pointy. Krom zmíněného oddělení tlustou čarou bývá fejeton graficky odlišen kurzívním typem písma. Autory fejetonů obvykle byli erudovaní členové redakce nebo externí spolupracovníci včetně literátů. Současná dynamická žurnalistika s důrazem na aktuálnost a faktografičnost fejetonu příliš nepřeje. Odsunula ho na okraj zájmu čtenářů a z denního tisku jej vytlačila do zvláštních příloh a časopisů.³⁹

2.3.5 Komentář

Útvarem snadno zaměnitelným za fejeton je komentář. V tištěné podobě mluvíme o druhu článku, který vznikl z komentované zprávy a poznámky k událostem. Vychází z faktů, jevů nebo myšlenek, dává je do souvislostí, odhaluje pozadí, příčiny i důsledky, připojuje

³⁸ DOLANSKÁ, Nora. In: HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002, s. 42.

³⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 91.

subjektivní pohled. Má-li být zasvěcený, předpokládá komentář od svého autora specializaci v oboru a obsáhlé zdrojové zázemí. Stejně jako článek se může odkazovat na statistické údaje, liší se ale nápadem, zpracováním, použitím osobitých jazykových prostředků a možným pointováním. Na rozdíl od fejetonu se i dnes hojně uplatňuje i v denním tisku, kde je zařazován do pravidelné rubriky nebo graficky oddělené názorové sekce. Zatímco fejeton je založen spíše na stylistickém exhibicionismu a často se zaměřuje na události všedního dne, komentář je v Česku od svého vzniku v devatenáctém století polemický a politicky zaměřený, což je dáno okolnostmi jeho vzniku a vývoje v rámci Rakouska-Uherska.⁴⁰

2.3.6 Interview

Rozhovor je možné chápat jako žurnalistickou metodu, jak získat informace, i samostatný žánr. Na rozdíl od diskuse mají partneři v rozhovoru jasně stanovené role tazatele a odpovídajícího. Tázaný je zpravidla veřejně známou osobností nebo uznávaným odborníkem, jehož názory recipienta mohou zaujmout. Rozhovor iniciuje novinář, který volí téma, klade otázky, zachycuje atmosféru setkání a osobitost zpovídaného. Zaznamenává a zpracovává odpovědi, a tak může ovlivnit řazení i konečnou formu odpovědí. Přitom však musí zachovat co nejexaktnější reprodukci rozhovoru a typický projev zpovídaného. Nesmí překrucovat výpovědi a měnit smysl sděleného.

Mezi základní formy interview řadíme čistý dialog, monolog s vypuštěním otázek, rozpravu, kde má autor rovnocenné postavení a klade rozsáhlejší otázky a autointerview, kde jsou odpovědi vybírány například z dříve publikované knihy a podobně.⁴¹

3. Kvalitativní analýza Pavlovy časopisecké tvorby

Jak už jsem zmínil v úvodu, objektem zájmu mého výzkumu jsou Pavlovy příspěvky v týdeníku *Stadión*, respektive čtrnáctideníku *Československý voják*. Zaměřím se přitom zejména na žánrovou a obsahovou analýzu. Případné odbočky do roviny jazykové nevylučuji, nejsou ale primárním předmětem mého rozboru. „Podle Anselma L. Strausse a Juliety M. Corbinové je kvalitativní výzkum jakýkoli výzkum, jehož výsledky nejsou dosaženy pomocí

---

⁴⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 127.

⁴¹ OSVALDOVÁ, Barbora. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017, s. 115.

statistických postupů nebo jiných způsobů komunikace. (...) Součástí kvalitativních metod je přiznaná subjektivita, výzkumník je neoddělitelnou součástí sběru dat.“⁴²

3.1 Vývoj tvůrčího stylu Oty Pavla

Už v životopisné kapitole jsme nastínili, že Pavlovo tvůrčí směřování od počátku špelo k literatuře. Za svého působení v rozhlasu dostatečně hluboko nahlédl do sportovního prostředí, osvojil si terminologii, porozuměl žánrům a také se naučil formulovat přehledně, jednoduše a věcně tak, jak rozhlasový úzus vyžaduje. Zpočátku přitom nebyl s to napsat krátký text, který by byl výstižný. Namísto toho se utápěl v květnatých přídavných jménech a příslovcích, díky čemuž se pro běžného čtenáře stával nesrozumitelným. Nakonec se ale naučil škrkat a jeho texty byly jasné a přesné.

„Tato v oněch letech vypěstovaná, rozhlasovými zvyklostmi ovlivněná formulační orientace se pak trvale promítla do oprostěného jazykově stylistického charakteru Pavlova literárního projevu, a to jak v jeho pozdějších reportážních pracích, tak v jeho vrcholných komorně založených prózách,“ píše Svozil v monografii věnované Pavlovu životu a tvorbě.⁴³

Ke svému charakteristickému autorskému projevu se Ota Pavel dopracoval ve svém „domovském“ časopise *Československý voják*, na jehož stránkách také v roce 1963 uveřejnil sérii ukázek ze své knižní prvotiny *Dukla mezi mrakodrapy*. Jeho nejlepší práce se sportovní tematikou sice stojí na reportážní preciznosti, mají pevnou oporu ve faktech, ale zároveň se vyznačují beletrizační polohou. Sám Pavel si balancování na hraně žánrů dobře uvědomoval.

„Ono psát povídky je něco jiného než psát reportáže. Reportáž – povídka pravdy – to je, jako když jdeš lesem a nesmíš a ani nemůžeš uhnout nalevo nebo napravo. A povídka – to je, jako když se pustíš tím lesem křížem krážem. Je v tom víc volnosti, víc fantazie, ale je to i těžší a krásnější,“ napsal v dopise bratru Hugovi zkraje roku 1967.⁴⁴

Novinařině se dlouhé roky věnoval s býčí zarputilostí. Ačkoli by se na pohled mohlo zdát, že byl takříkajíc bytostným novinářem, dříve zmíněná fakta dokazují, že jím nebyl. Vášeň pro řemeslo mu sice nechyběla, ale jeho tvůrčí dispozice a mentalita se s žurnalistikou kladoucí důraz na pohotovost tak docela neslučovaly. Pavel nestíhal pracovnímu tempu, nedokázal na požádání psát kdykoliv a kdekoliv a nedokázal se oprostít od nervozity a autorského tápání.

---

⁴² TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ: *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 15.

⁴³ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 35.

⁴⁴ PAVEL, Ota. In: SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 60.

Naopak psal těžce a pomalu, neobešel se bez opětovného přeformulování textu a nebyl schopen práce v rušném okolí.

Za těmito „nedostatky“ se skrývala jeho základní touha po vytváření slovesných hodnot, které mají trvalejší povahu než projevy „běžné, typické novinářiny, určené potřebám dne a nesahající za jeho hranice.“⁴⁵ O psaní Ota Pavel prohlašoval, že je nejtěžší z činností, které vykonával, a že mu připadá těžší než havířina.⁴⁶ Nikdy ho ale nedokázal zahodit. Naopak na něj vynakládal krajní energii, a to nejen při vlastní práci na textu, ale už ve stádiu příprav. Už když dostal v rozhlase za úkol vytvořit seriál reportáží o přípravách první celostátní spartakiády, strávil hodiny mezi cvičenci z nejrůznějších prostředí. Pozoroval je a dělal s nimi rozhovory ve snaze vybudovat si co nejbohatší bázi pro reportáže.

V rozhlase „jsme spartakiádě věnovali hodně pozornosti, ale já jsem chtěl víc, než bylo možné v běžné pracovní době. Když to nebylo možné jinak, věnoval jsem tomuhle záměru svou dovolenou,“ vzpomínal po letech Pavel.⁴⁷ Podobně postupoval také při zrodu *Dukly mezi mrakodrapy*. „Rok jsem jezdil s pražskou Duklou, abych napsal svou první knihu. Trénoval jsem s nimi, běhal, lyžoval, sledoval jsem skoro každý jejich pohyb. Věděl jsem, že musím pochopit, porozumět dokonale sportu a prostředí a navíc naučit se technice psaní, zvládnout literární práci na knize. Měl jsem tisíc stran poznámek, kila poznámek, mohl jsem to vézt na trakaři,“ ohlížel se za prací na své prvotině.⁴⁸

Díky tomu, že sám zakusil, co sport obnáší, co sportovcům dává a co jim bere, se mohl hrdinům svých reportáží a později beletristických prací snáz přiblížit. A z tohoto sblížení plynul další znak Pavlovy tvorby se sportovní tematikou. Začal sport využívat jako kulisu a stále více dostával do popředí lidský faktor. Nakonec i v *Dukle mezi mrakodrapy*, která měla mapovat těžké boje fotbalového mužstva v Americkém poháru, turnaj zmiňuje jen místy. Naopak velký důraz klade na jednotlivé vlastnosti sportovců a jejich příběhy.

Co se postupu přípravy týká, mezi jeho redaktorskou činností a autobiografickými knihami, které ho nejvíce proslavily, prakticky není rozdíl. I rodinné povídky stavěl na dlouhých rozhovorech s příbuznými a důsledně rešerši. K jejich psaní dospěl, až když rozpoznal stísnující limity referování o sportu.

---

⁴⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 41.

⁴⁶ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – Osobnost dvou tváří*. Praha: Petrklíč, 2008, s. 75.

⁴⁷ Citováno podle přílohy ke gramofonové desce *Smrt krásných srnců*, Supraphon 1977

⁴⁸ PAVEL, Ota. *Povídky ze šuplíku*. Praha: Sláfk, 2004, s. 59.

„O sportu je velmi těžké psát. Proč? Sport sledují miliony lidí a mnoho lidí sportu rozumí. Autor proto musí perfektně ovládat zákony jednotlivých sportů, pravidla hry, musí rozumět psychologii sportovců. Ale to všechno ještě pro jeho práci nic neznamená... Přistupuje k tomu ještě druhá, stejně důležitá stránka věci, a to ovládat problematiku tvaru, umět psát skutečně o životě,“ uvedl Ota Pavel v rozhovoru pro slovenský týdeník *Tip*.⁴⁹

Ze stejného důvodu ale sport považoval za velmi vděčné téma k psaní a dospěl k touze zpracovat něco většího, nevděčnějšího a obtížnějšího – napsat o normálním životě.⁵⁰ Věděl, že sportovní literatura má už svým námětem otevřenou cestu k úspěchu, ať už je její hodnota jakákoli. Možná i tím si vysvětloval, proč jen stěží pronikal do literárních kruhů.

„V kulturních kruzích je člověk, který píše o sportu – a je svým způsobem průkopník – přehlížen. Jako kdyby kydal hnůj. Ti, co píší krásnou literaturu, kolem něj jezdí v kočáře... To byl taky jeden z důvodů, proč jsem si zkusil (autobiografické) povídky,“ řekl Pavel v rozhovoru se svou někdejší kolegyní Jiřinou Trojanovou.⁵¹ Nakladatelka Slávka Kopecká mu o dvacet let později dala za pravdu ve víkendové příloze *Mladé fronty*. Napsala, že zatímco literáti Otu Pavla považovali pouze za zručného sportovního novináře, sportovní novináři ho měli za „zamindrákovaného“ literáta.⁵²

Postupem času začal Ota Pavel pociťovat k novinářské tvorbě z oblasti sportu určitý odstup, což se v posledních letech života projevilo negujícím vztahem ke sportovním reportážím.

„Už roky čtu sportovní referáty, ale dnes je už nemůžu číst. Je to úžasně zjednodušující, referující, člověku by to takřikajíc omezilo duševní obzor. Takhle to nemůže zůstat, to je nemyslitelné. Fotbalista odejde do kabiny – ale nepřestane žít. Má stejně velké, hluboké a široké problémy jako každý člověk. Způsob života, jeho činnost mu vymezují množství problémů a osudů, ale to není nic výjimečného – v tom se sportovec podobá kterémukoli jinému člověku,“ dále řekl ve výše citovaném rozhovoru.⁵³

Vrcholový sport začal vnímat v širším kontextu a všiml si celé řady morálních problémů, čímž dospěl k relativizaci významu sportu. V roce 1957 oplakal, když Jan Veselý vzdal závod míru. Nejen z hlediska přátelství, ale i kvůli důležitosti, kterou špičkovému a společensky

---

⁴⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 80.

⁵⁰ PAVEL, Ota. *Dopis bratru Hugovi*, 27. 3. 1967.

⁵¹ TROJANOVÁ, Jiřina. *Pět minut s Otou Pavlem. Československý voják*. Praha, 1970, roč. 19, č. 5, s. 7.

⁵² KOPECKÁ, Jaroslava. *Ota a jeho bratři. Mladá fronta: příloha Víkend*. Praha, 1990.

⁵³ TROJANOVÁ, Jiřina. *Pět minut s Otou Pavlem. Československý voják*. Praha, 1970, roč. 19, č. 5, s. 7.

prestižnímu sportu přikládal.⁵⁴ O deset let později to byl úplně jiný Ota Pavel. Svému bratrovi Hugovi napsal, že se musel skoro smát, když se jejich otec po prohře s Finskem rozplakal.⁵⁵ Trápilo ho, jak se z neúspěchu českých sportovců dělá národní tragédie. Vždyť ve stejných dnech přešel nákladní vůz na Kladensku pět dětí, ale nad tím se nikdo nepozastaví. Hlubším vnímáním světa dospěl k poznání sdělenému bratrovi Hugovi v únoru 1968: „Já ti už asi nikdy nebudu moct psát reportáže o sportu, jaké jsem psal, ale snad je to dobře,“ svěřil se.⁵⁶

Do značné míry to vysvětluje Pavlovu snahu odpoutat se od holé reportážní zprávy a jeho postupem roků stále častější přesahy do oblasti beletrie. Jak už bylo řečeno, co do přípravy zachovával v žurnalistice i literatuře shodný postup. Z dopisu, který poslal bratrovi Hugovi vyplývá, že nebyl typem autora, který nepotřebuje mít před očima autentické skutečnosti, aby mohl vyprávět. Naopak přímo zoufale potřeboval reálné předlohy. Také pro to při tvorbě rodinných próz po smrti otce Lea spisovatelsky uvízl.⁵⁷

Na druhou stranu si pro umělecké účely dokázal ledacos přimyslet nebo aspoň do určité míry zabarvit. Projevuje se to zejména skutečností, že se mnohdy vracel ke svým už dříve vydaným textům a přepracovával je, motivicky omezoval nebo naopak situačně domýšlel. Každopádně je vybrušoval po stylistické stránce.

K definitivní podobě reportážní črty o cyklistovi Janu Veselém dospěl až napotřetí. Poprvé ji vydal pod názvem *Když ti to nejede*, později ji přejmenoval na *Omyl* a poupravil některé motivy, aby ji nakonec při třetí úpravě převedl do ich-formy a dal slovo Janu Veselému osobně. Ne nepodobný je vývoj jiné reportážní črty o gymnastovi Aloisu Hudcovi. Poprvé vyšla už v roce 1955 na stránkách časopisu *Pionýr*⁵⁸ pod názvem *Bravo, Hudec!* V *Československém vojákově* o sedm let později už vyšla v upraveném znění a s názvem *Sedm deka zlata*. Stejný název si udržela i v knize *Plná bedna šampaňského* z roku 1967, byť se opět dočkala dílčích úprav. Definitivní podobu tohoto textu najdeme ve sbírce *Syn celerového krále* z roku 1972. Ukazuje se tak, že Ota Pavel nenechal spát ani bezmála sedmnáct let starý materiál.

Proměna jeho tvůrčích hodnot šla ruku v ruce s proměnou jeho osobnosti, která nabrala rychlý spád po propuknutí maniodepresivity, ale probublávala na povrch už roky předtím. Jak

---

⁵⁴ FOLPRECHT, Václav. 1500: Malé zastavení u velkého čísla. *Stadión*. Praha, 1982, roč. 30, č. 14, s. 22.

⁵⁵ PAVEL, Ota. Dopis bratru Hugovi, 27. 3. 1967

⁵⁶ PAVEL, Ota. In: SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 81.

⁵⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 63.

⁵⁸ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 65.

v televizním dokumentu *Jak jsem se zbláznil* podotkl psycholog Oldřich Vinař, vyšší intenzita prožívání Otu nutila hledat dostatečně výstižná slova.⁵⁹ Také to byl důvod, proč některé ze svých prací zpětně nepovažoval za uspokojivé.

Posledním podstatným faktorem bylo Pavlovo politické vystřízlivění. Z přesvědčeného komunisty se postupem času stal člověk, který se začátkem sedmdesátých let nechal stranou prověřit jen z účelových důvodů, své mladistvě naivní politické a sociální názory už opustil. V padesátých letech básnil o představě společnosti ve jménu socialismu, ve druhé polovině let šedesátých mu bylo „někdy k zblití z těch keců, jako je morálka, čestnost, hodnost, tj. být hodný, hlavně proto, že jsem takový byl, bohužel. Kde je ten čas, co jsme strávili na schůzích? Kam jsme ho dali? Proměnil se v zářivý socialismus? V co se to proměnilo?“⁶⁰ kladl si řečnické otázky v jednom z dopisů bratrovi Hugovi.

Kromě korespondence lze jeho názorový obrat dokumentovat na dvou protipólech. V roce 1953 přesvědčený komunist a Ota Pavel vydává v *Obraně lidu* propagandistický článek *Růže pro Stalina*⁶¹, přibližně o 15 let později znechucen režimem v povídce *Běh Prahou* s komunismem zúčtovává a upadá v nemilost oficiálních míst, pro která se stává solí v očích.

3.2 Analýza Pavlovy tvorby v časopise *Stadión*

Jedním z vůbec prvních textů, které Pavel publikoval v časopise *Stadión* je reportážní povídka pojmenovaná *Co si sumec se štikou vyprávěli*. Přestože vyšla už v roce 1956, dávno před tím, než se z Oty Pavla stal renomovaný spisovatel, do značné míry o autorovi vypověděla všechno, co o něm čtenář potřebuje vědět. Pavel v textu pojednává o veslaři Ladislavu Čepčianském, ovšem namísto prosté reportáže volí neobvyklou, jakoby pohádkovou, formu, ve které se zřetelně projevuje snaha vyprostit se při referování o sportovcích z mezi nastavených mantinely sportovních kolbišť. Symbolické je už to, že se fakta z Čepčianského života a sportovních úspěchů dozvídáme z dialogu ryb, které veslaře sledují z pod hladiny.

„V Dunajské zátoce u Karlovy Vsi si hověl sumec. Velké tělo měl už stářím sežloutlé, leccos pamatoval. Brzy z rána zhltl placatého cejna, trávil a jen pospíchající voda mu čechrala dlouhá vousiska. Tu se nad ním kmitl stínek. To štika k němu sjela,“ píše Pavel v samém úvodu⁶², který ve čtenáři vzbudí dojem, že právě otevřel knihu bajek. Jenomže zatímco

⁵⁹ VINAŘ, Oldřich. In: *Jak jsem se zbláznil. Příběhy slavných* [TV dokument]. Režie: Roman Vávra. ČT, 2001.

Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123383458-pribehy-slavnych/401223100031006-jak-jsem-se-zblaznil>

⁶⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 65.

⁶¹ PAVEL, Ota. *Růže pro Stalina. Obrana lidu*. Praha, 1956, roč. 7, č. 245, s. 1.

⁶² PAVEL, Ota. *Co si sumec se štikou vyprávěli. Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 33, s. 4.

stylistika následujících odstavců nadále odpovídá krásné literatuře, obsah je reportážně informačního charakteru. Nicméně je očividné, proč se Pavlovy materiály v nové redakci zpočátku setkávaly s rozpačitým ohlasem.

Sumec štiice líčí Čepčianského životní příběh, načež se do jeho vyprávění vloží úhoř, který referuje o Čepčianského výkonech na mistrovství světa v kajaku – výsledky se dozvěděl od kamarádů z Francie.

„Čepčianský jezdil kilák jak drak. V rozjíždkách měl nejlepší časy, že mu i sám velký Fredriksson klepal na rameno a říkal: ‚Čekoslovák, gut, gut.‘ Na památku mu dal švédský žlutý dres s modrými korunkami. Jenže Čepča si před finálem natrhl ramenní sval a byl čtvrtý. Ale hlásili, že jeho čas z rozjížděk 4 minuty, 9,2 vteřiny nikdo nepřekonal.“⁶³ Sumec pak vyzdvihuje také Čepčianského morální kvality, přibližuje ho i jako otce a učitele ekonomie.

Ve snaze zachovat co největší autenticitu výpovědi Pavel zpravidla útržkovité výpovědi v cizím jazyce nepřekládá, pouze foneticky přepisuje. Většinou jde o notoricky známá hesla, kterým každý rozumí, v „počeštěné“ verzi navíc textu dodávají šťávu. Následuje i analytická pasáž s užitím sportovní terminologie, kdy sumec konstatuje, že „Čepča“ potřebuje zlepšit rovnoměrný záběr oběma rukama. Ze sumcova vyjádření v samém závěru pak vyplývá, že se Čepčianský chystá na letní olympiádu, která se v roce 1956 uskutečnila v Austrálii.

„Řeknu vám, že kdybych nebyl tak starej, vypravil bych se do toho Melbórn podívat se na něj. Hergot, vždyť jsem tu jeho dřinu sledoval. A kdyby to šlo, i nějakou tu nepříjemnou vlnu bych jeho soupeřům způsobil. Ale stárnu, škoda mluvit. Tak mu budu pro štěstí alespoň ploutve držet.“⁶⁴

V každém čísle *Stadiónu* se na druhé stránce objevoval ve stejnojmenné rubrice komentář týdne. Autoři se střídali, Pavel jich za své přibližně roční působení v redakci napsal celkem šest. Přinejmenším ten první, který vychází v červenci roku 1955, se ale od komentáře, jaký dnes známe, značně odchyluje. Zajímavé je nepochybně připodobnění sklizně k fotbalovému utkání, což je jakýsi leitmotiv, který se nese celým textem tak, jak zápas kopané plyne. Pavel slavnostně vyzdvihuje účast sportovců na žních a zdůrazňuje, že jsou každoročně na polích v první linii, k čemuž je vede vypěstovaná vůle umět se prát s protivníkem. Navíc přece každý sportovec ví, že k dobrým výkonům potřebuje pořádné jídlo.

---

⁶³ PAVEL, Ota. Co si sumec se štikou vyprávěli. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 33, s. 4.

⁶⁴ Tamtéž.

Pavel poukazuje na obětavost fotbalistů Spartaku Praha Stalingrad, kteří na státním statku ve Voticích odpracovali přes 200 hodin, dva dny strávili na polích a u mlátičky a v neděli večer, ještě před odjezdem, sehráli s místní jedenáctkou přátelský zápas. Více než v jiných materiálech je zde patrná agitační snaha, která prizmatem dnešní doby působí toporně až legračně.

Přirovnání sklizně k fotbalovému duelu se spolu s agitací nejvíce patrně snoubí v závěru, kdy Pavel píše: „I v posledních minutách bychom však mohli dostat branku, ať v podobě dešťů či čehokoliv jiného, a to nesmíme dopustit. Musíme dostat všechno obilí včas domů a zabezpečit se tak na celý rok. Kousek námahy v těchto dnech za to stojí. Bude se nám pak radostněji a lépe běhat i skákat, plavat i střílet branky. A proto nastupme v těchto dnech na obilná hřiště!“⁶⁵

Mix žánrů Pavel uplatňuje také v bezejmenném článku z konce května roku 1956. Referuje v něm o Závodu míru z téhož roku a začíná rozhovorem s trenérem Šelešněvem před jedenáctou etapou závodu z Tábora do Brna. Ještě před samotným interview stručně popisuje fragment, jehož byl v hotelu svědkem krátce před tím, než s trenérem usedl ke stolu.

„Když se světlolvasý Pavka Vostrjakov vybelhal do druhého patra tábořského hotelu Slavia, spráskla nad ním baculatá pokojská paní Julie Radhovská ruce a povídala: „Jemináčku, vy vypadáte! Vy ste dočista kaput!“ Pavka zavrtěl hlavou a chtěl lékaře. Když doktor odešel, prohlásila paní Radhovská: „To je určitě kozák. Ani nemuk!“⁶⁶

Není bez zajímavosti, že pro Pavla není nikdo z postav v jeho textech bezejmenný. Výjimkou není ani pokojská. Krom jména ke zdánlivě bezvýznamné postavice připojuje i stručný popis. Mnohé prozradí také přímá řeč, kterou Pavel nikterak neupravuje, ponechává v ní prvky hovorové a obecné češtiny, čímž výpověď polidšťuje, činí ji věrohodnější. Až poté představuje jména sovětských cyklistů držících modré trikoty pro vedoucí družstvo. Následuje klasické interview s trenérem formou otázka – odpověď. Ve čtyřech otázkách se Pavel ptá na přípravu, dosavadní průběh závodu, značku kol a dojmy sovětské družiny z pobytu v Československu. Poté přechází do beletrizované reportáže, jejíž pomocí vykresluje děj na úseku Tábor – Brno, na kterém sovětské družstvo zvýšilo svůj náskok v čele na 11 minut a 42 vteřin.

---

⁶⁵ PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 29, s. 2.

⁶⁶ PAVEL, Ota. (bez názvu). *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 21, s. 16.

Zajímavá je zejména pasáž ze závěrečné etapy z Brna do Prahy, kdy Sověti dorazili do metropole jako první, v čemž Pavel našel paralelu s osvobozením Československa Rudou armádou. Tenkrát totiž Sověti přijeli do Prahy jako první a dnes tomu nebylo jinak.

„Žeňa Klevcov vyhrál stou etapu závodu. A zase... Hned jak přijel nováček družstva Pavka Votrjakov, objala ho třiašedesátiletá sestra Červeného kříže Ludmila Zemanová a pomáhala mu v umývání. Řekla prostě: ‚Molod’ci...‘ Pamatujete tehdy? To bylo přece také tak...“⁶⁷

Text z října 1956 nazvaný *Klid Švédů nenarušen* v sobě kombinuje prvky reportáže i komentáře. Švédští hokejisté v Praze utrpěli dvě vysoké porážky a Pavel namísto tepání do švédského týmu text otevírá slovy: „Když švédský novinář Söderström z listu Dagens Nyheter zapsal na konto svého mužstva v pražském zápase sedmou branku, posunul si klobouk výše do čela a poznamenal: ‚Zůstávám klidný.““⁶⁸

Potom pokračuje analýzou švédských výkonů v době nedávno minulé. Připomíná, že dvojnásobní mistři světa vyhořeli na posledním mistrovství i olympijských hrách a popisuje, jak se rvou s generační obměnou kádru. Do Československa odjeli s mladými hráči na zkoušku, ty osvědčené, nechali ve Švédsku u práce a kopané. Při zmínce o přípravě československých hokejistů poukazuje na nedostatek kvalitních hokejistů a připouští, že severané jsou o krok před námi, poněvadž mají z čeho vybírat. Následně Pavel, sám bývalý hokejista, připojuje několik poznatků: „Naši by se měli zlepšit také v přijímání prudkých přihrávek. Stejně tak vážně přesná střelba a hra na tělo.“⁶⁹

Oklikou se pak vrací k hokejovému utkání, v kterém dostali Švédí naloženo a po zápase tlumočí slova švédského trenéra, který věří, že kdyby nezkušená obrana neztratila klid, nebyla by výhra československého mužstva tak pronikavá. Potom odchází a na rozloučenou vzkazuje: „A pokud jde o příští vítězství Československa nad námi, můžete napsat, že si jím nejsem tak jist...“⁷⁰

Další z Pavlových komentářů vyšel v listopadu 1956. Obrací se v něm k olympionikům, blahopřeje jim k vytrvalosti a lituje, že nemůže být jedním z nich. Je vidět, že touha po reprezentační kariéře ho ani několik let poté, co odložil hokejové brusle, neopustila. V dalších odstavcích vzpomíná zakladatele moderních olympijských her Pierra de Coubertina a cituje

---

⁶⁷ PAVEL, Ota. (bez názvu). *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 21, s. 16.

⁶⁸ PAVEL, Ota. *Klid Švédů nenarušen*. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 43, s. 11.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

jeho heslo, že není důležité vyhrát, ale zúčastnit se. Jedním dechem však dodává, že se Československo už mnohokrát zapsalo zlatým písmem. Po značně subjektivním úvodu přichází silně ideologicky zabarvená pasáž, ve které vybízí sportovce, aby hrdě pochodovali pod vlajkou země, která dnes stojí na přední stráži pokroku a míru, země, která vzorově plní mírové poslání olympijských her.

„A právě letos, kdy jsme k XVI. olympijským hrám vzhlíželi s velkými nadějemi, že budou konečně probíhat v zmírněném mezinárodním ovzduší, ozvaly se z egyptské země úder bomb, shazovaných anglickými, francouzskými a izraelskými agresory. Ne, nebude se tentokrát pochodovat reprezentantům těchto zemí s dobrými pocety pod jejich vlajkami. Ne, nechtěl bych v této době, kdy vládnoucí kruhy vrhají krev na tyto vlajky, jít pod těmito zástavami, i když jsem už jako malý chlapec toužil účastnit se her. Ale toužil bych jít tak jako vy pod vlajkou s modrým klínem a za slávu této vlajky a své krásné země se bít. A proto tolik lituji, že nemohu být v těchto dnech jedním z vás.“⁷¹

Naopak bez ideologického zabarvení je reportáž s úvahovými prvky, ve které Pavel vyráží na hokejové utkání a pozoruhodně personifikuje své vnitřní pochody do osoby jakéhosi pana Úvahy, se kterým vede dialog po celý průběh hokejového utkání, ve kterém naši hokejisté podleli Sovětskému svazu. Zajímavé je, že si Pavel s panem Úvahou nevěnují pouze dění na ledě, ale i diváků okolo sebe. A tady se objevuje obžaloba společnosti.

„Kouknou, pan Kučera. Jak smutně stojí a žadoní o lísteček. A každou ligu ho vidáme v hledišti vždy na stejném místě. Krucinál, cožpak by to nešlo udělat tak, že za pět upotřebených lístků z ligových zápasů by se dostal přednostně jeden na mezistátní utkání?“⁷²

Po zápase se Pavel i s panem Úvahou vydává na hotel, kde podrobí rozhovoru trenéra sovětské reprezentace Černyševa. Po skončení interview se Pavel loučí s panem Úvahou a potkává se s panem Spánkem.

Další rubrikou, do které Pavel ve *Stadiónu* přispíval byla *Reportáž na přání*, kterou pokaždé někdo z redakce vytvořil na základě podnětů od čtenářů. Jistý V. Madej z Třince chtěl onehdy vědět, co se odehrává v duši reprezentanta při utkání. Reportáže se s grácií ujal Pavel.

---

⁷¹ PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 45, s. 2.

⁷² PAVEL, Ota. S panem Úvahou na mistrech světa. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 2, s. 6.

Zvolil si pro ni dvě roviny ilustrované dvěma epizodami z kariéry kladenského a reprezentačního brankáře Jiřího Kulíčka. Kontrast mezi úspěchem a propadákem promítl do dvou hokejových utkání, která od sebe dělil necelý měsíc.

Nejprve popsal Kulíčkův nešťastný den 13. prosince 1956. Jak už je Pavlovi vlastní, hned v úvodu se oprostil od pouhého líčení dění na ledě a sledoval Kulíčkovy myšlenkové pochody už v hotelové kantýně, kde si objednával kávu – byl to jeho předzápasový rituál. Cestou k autobusu ho lidé zdraví, přejí mu hodně štěstí. Když vstoupí na led, cítí na sobě pohledy tisíců diváků. Hned zkraje zápasu poprvé inkasuje a sám sebe se ptá, jestli mohl puk chytit. Zoufale potřebuje cítit podporu spoluhráčů, ale nedostává se mu jí. Puků v síti přibývá a Kulíček propadá zoufalství.

„Skupina za jeho zády volá, aby nechal hokeje. Když dostává šestou branku, cítí, že už nemá pro co chytat. Boj je prohrán! A přece jde znovu a znovu a znovu po kotouči. Znervosněl a pustil laciný gól. Na led letí krabičky od sirek a chumáče papíru. Obecenstvo skanduje nepříliš povzbudivá slova.“⁷³ Ve třetí třetině se výkon mužstva zlepšil, ale náročným fanouškům to nestačí. Pokřikují na hráče, cestou týmového autobusu Kulíčka dokonce jeden z opilých diváků poplívá. „V autobusu stírá cizí sliny a mlčí. V duši je těžko a snaží se skrýt místa, kde v člověku pramení slzy...“⁷⁴

Potom přichází 5. leden roku 1957 a Kulíček svými zákroky ničí mistry světa. Lidé skandují jeho jméno, spoluhráči k němu přijíždějí a hladí mu zpocené tváře. Podobně jako v mnoha pozdějších textech Pavel klíčový moment utkání, který se odehrál v horizontu setin vteřiny, rozebírá v několika větách a doslova rozkládá na prvočinitele.

„Pojednou je před ním klubko hráčů – a vtom záblesk něčeho černého, tolik známého. Hází tam podvědomě ruku... Obecenstvo zmlklo, hráči zmlkli... a on pomalu otevírá oči. Bojí se podívat pravdě přímo do tváře. Pomalu zdvíná rukavici, otevírá ji a spatřuje kotouč... Ne, tomuhle již nevěřil. Vychutnává ten slastný pocit, ale lidé ani hráči to ještě nevědí. To vše se odehrává v setinách vteřiny. Hází kotouč na led a to již lidé za mantinely vypuknou v jásot a skandují: „Kulíček! Kulíček!““⁷⁵

Po zápase popisuje, jak by se chtěl Kulíček radovat, ale nemůže. Varují ho ještě nezaschlé slzy na jeho měkkém dresu a varují ho i hozená jablka a chumáče špinavého papíru...

---

⁷³ PAVEL, Ota. Reportáž na přání. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 7, s. 11.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

3.3 Analýza Pavlovy tvorby v časopise *Československý voják*

Jak bylo zmíněno v předchozích kapitolách, *Československý voják* měl za cíl kultivovat a vzdělávat. V redakci panoval jasný kurz, podle kterého se novináři zaměřovali na obecnou problematiku rozvoje vojenského i veškerého našeho sportu a jeho budoucnosti. Co Pavla od ostatních publicistů odlišovalo, byla šířka záběrů z hlediska námětového, situačního, problémového, ve volbě lokalit i aktérů. Psal úvahy, ryze faktografické články, vojensky i sportovně osvětové fejetony, mravoličné črty, glosy a interview. Snad i pro tuto žánrovou rozpolcenost se Pavlova produkce ve *Vojáku* delší dobu nesla ve znamení improvizace, tápání, zkusmosti.

Hned ve svém prvním článku v nové redakci si Pavel v reportážně úvahové rovině láme hlavu, jak vychovat nového Zátopka. Na příkladu jednoho z předních československých běžců Ivana Ullspergera ukazuje, že příliš intenzivní trénink nemusí být nejlepší cestou. Přetrénovanost se u něj projevila nemocemi, které rozlet jeho kariéry přibrzdily.

„Zátopek se dostával k vrcholným výkonům osm let a Ullsperger to chtěl stačit za polovinu. Předčasně jsme téměř ztratili talentovaného běžce...“⁷⁶ žehrá Pavel. Podotýká, že dnes se trénuje obecně ještě víc tvrdě a že Zátopkovy časy ani jeho způsob přípravy by dnes na světové prvenství nestačily. Pavel poukazuje i na dalšího tvrdě trénujícího a úspěšného atleta Vladimíra Kuce. Nikdo ze zmíněných ale není náhradou za Zátopka. Nabádá k vytvoření dobrých pracovních podmínek pro atlety, k realističtějším nárokům a postupnému kladení cílů. Jinými slovy nemá smysl před mládež stavět cíl v podobě nahrazení Emila Zátopka. Nedostižný ideál může běžce postupem času odradit. Nabádá k vedení mládeže k běhání pro krásu. Teprve z dobrého běžce může vyrůst vytoužený nový Emil.

V nadcházejícím čísle nacházíme text *První zápas*, který se pohybuje na pomezí reportáže a črty. Referuje o vzniku ragbyového družstva v armádním oddílu. Střídá se v něm ich-forma, kdy je vyprávěčem vojín Konečný, a er-forma, kde je vyprávěčem autor – Pavel.

V úvodu vojín Konečný vypráví, jak ho po nástupu k armádě podporučík pobídl, aby založil vojenský oddíl. Pavel potom popisuje, jak probíhaly náborové, jak vojáci sháněli dřevo na branky a jak o něj zase přišli, když ho chlapi za studených nocí spálili na světnicích. Popisuje také, jak se s družstvem přihlásili do soutěže civilních klubů a jak se chystali na svůj první

---

⁷⁶ PAVEL, Ota. Kde jsou noví Zátopkové? *Československý voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 10, s. 29.

zápas s rezervou Spartaku Praha Sokolovo. Samotným zápasem čtenáře provádí opět vojín Konečný, Dukla senzačně vítězí 11:3.

Příjemným osvěžením mezi mnohými žánrově čistými reportážemi je text *Za míčem po Evropě*⁷⁷, který sleduje dvě utkání československé fotbalové reprezentace v kvalifikaci na mistrovství světa. První zápas se odehrává ve Vídni a Pavel, jak je mu vlastní, začíná už cestou ke stadionu, kdy od kolemjdoucích sbírá tipy na přesný výsledek.

Přidává i zajímavé postřehy: „Před stadionem i na stadioně prodávají víno i koňak, ale třeba říci, že tu je míň opilých než kolem kladenského hřiště, kde je prodej alkoholických nápojů přísně zakázán.“⁷⁸ Další poznatek velmi subjektivního charakteru Pavel přidává po obšrném popisu stadionu: „Doma si to ani neuvědomujete, ale sedíte-li v cizině jako kapka v moři jiných tváří, stokrát víc si přejete vítězství. Ať jen ti všichni kolem vědí, že existujeme, a že pořádně existujeme!“⁷⁹ Postupem času ale Pavel zjišťuje, že našim zdaleka nepřeje sám, když okolo něj na oslavu československé branky vyskočí ze sedadla jeden z Rakušanů. V této pasáži je zároveň velmi patrné Pavlovo, tehdy ještě upřímné, okouzlení budováním socialismu.

„Góóóóó! Já jsem Pepík Klečka ze Žižkova! Pochopil jsem. Tenhle je Josef Klecka, tamten Antonin Senkyr, jiný Ota Pavlicek. Vídeňáci, a na svou vlast nezapomněli, přestože jim někdo neustále výstražně zdůrazňuje, že buduje socialismus a chystá se na cestu ke komunismu. A mají ji rádi, asi právě proto.“⁸⁰

Během poločasové přestávky ustupuje fotbal do pozadí, Pavel se teď zaměřuje na Klečku, který ač v Praze žil jen rok po narození, nevynechá jediný mač Čechoslováků ve Vídni. Utkání nakonec končí remízou 2:2 a Pavel se loučí s Klečkem, který dumá, zдалipak Čechoslováci vyhrájí v Lipsku.

Utkání v Lipsku je popsáno formou dopisu, který Pavel sepsal cestou vlakem z Lipska do Prahy a adresoval jej Josefu Klečkovi. Zachytil v něm už noc před zápasem a pak formování československého šiku na tribunách. Opět nevynechal jediný detail. Je zajímavé, že jeho autorský styl se v dopise nikterak zvlášť nelišil od jeho řadových textů. Tím se utvrdil můj dojem, že Pavel nepíše své příspěvky pro neurčitou masu lidí. Adresuje je každému jednomu

---

⁷⁷ PAVEL, Ota. *Za míčem po Evropě. Československý voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 24, s. 28.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

čtenáři osobně. Proto jsou tak familiární, snadno čitelné. Každý jeho článek je jako dopis rozeslaný do jednotlivých domácností.

„Nás přijelo z Československa na půl druhého tisíce. Měli jsme červenomodrobílé vlaječky a Dobromil Tirb z Bílinského dolu Maxim Gorkij nesl na lesklé tyči velký prapor. Byly to proti německým trumpetám vcelku tiché zbraně. Horníci z Bíliny přivezli také na desce ‚Cestáře‘. Měl se hrát o přestávce, jestliže naši povedou.“⁸¹ Potom už se Pavel věnuje hře a rozebírá změny v sestavě oproti utkání ve Vídni. Po poločase Čechoslováci vedli 3:1, a tak se jim při nástupu do druhého hrál i zpíval ten „Cestář“.

„A ve čtyřicáté minutě už jednomu z našich diváků vylétlo z plic: Jede se do Švédska! Smáli jsme se. Rána – bum! 4:1! Chlapci vtrhli do hřiště a odnesli usmívající se hráče na ramenu jak v dobách největší fotbalové slávy.“⁸² Pavel pak hráče chválí za výkon, ale podotýká, že před odjezdem na mistrovství světa ve Švédsku je třeba zlepšit hru křídel, potrénovat zahrávání standardních situací a být průraznější a nápaditější v útočné fázi. Zároveň dodává, že úroveň našeho fotbalu viditelně stoupá a že Čechoslováci nepochybně ve Stockholmu sehrají důstojnější roli než posledně ve Švýcarsku, kde Čechoslováci utrpěli ostudný debakl 5:0 s Rakouskem a podlehli také Uruguayi.

Po zápase ještě Pavel popisuje, kterak se Německo změnilo od války. Fabriky na zbraně nahradil nejkrásnější stadion, který dosud viděl. V hale vysoké školy tělesné výchovy zde už nestojí socha německého nadčlověka, ale bělostný Discobolos.

„Těsně před odjezdem se s námi přišlo rozloučit naše vítězné fotbalové mužstvo, které jede domů až zítra. Jsou dobří ti chlapci, nenosí nosy vzhůru. Když strojvůdce pustil na rozloučenou píšťalu, postavili se k rozjíždějícímu vlaku a zpívali. Starým fanouškům, kteří už něco zažili, šly slzy do očí. Pak zmizelo lipské nádraží a objevila se noc. Dopisuji, protože tam vpředu už září světla Drážďan a tam někde bude i potřebná schránka. Na shledanou, pane Klečko! Snad v Praze, snad ve Vídni, a hlavně – na kopané! Váš přítel Ota Pavel“⁸³

Z cesty do Vídně vytěžil Ota ještě jeden materiál, tentokrát reportáž nazvanou *Prátr 1957*. V ní zcela opouští tematiku sportu, tělovýchovy i armády a přibližuje čtenářům slavný vídeňský zábavní park z několika úhlů pohledu. Namísto fotbalových klání neméně barvitě

---

⁸¹ PAVEL, Ota. Za míčem po Evropě. *Československý voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 24, s. 28.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

popisuje vlastní zážitky z projížďky strašidelným hradem pomocí volných asociací. Jednoslovnými větami dosahuje gradace.

„Všechno jako ve skutečnosti. Vjel jsem na vozíku do tmy. Rána! Řach! Už je po všem. Už visí. Oběšenci se kývají nohy. Tma, vozík se zastaví, zaskřípe. Přejel jsi polonahou ženu. Vrah v červenobílých šatech. Rozšklebená tlama. Skřet. Někoho dávají do rakve. Prásk! Pohřeb běsů. Kostlivec. Někdo tě zezadu udeřil. Poletující duše člověka. Smrt! Trvá to nekonečně dlouho. Mrtvolný puch. Rána. Světlo. Konec...“⁸⁴

Nebyl by to ovšem Pavel, kdyby si nevšímal lidí okolo sebe. Večer se vydává do baru, kde se scházejí místní mladí, popisuje atmosféru a uvažuje nad společenským pnutím v Rakousku: „Ti v kožených nohaviciích a zase s malými lebkami mluvili německy. Ti v špinavých teplácích maďarsky. Kdo tu ty mladé lidi vydržuje? Kdo je podporuje? Kdo vylepuje v říjnu po Vídni, po hlavním městě neutrálního Rakouska, ty velké plakáty s protrženou maďarskou státní vlajkou a s výhrůžným nápisem ‚Es kommt der Tag‘? Musí to být někdo jiný než člověk, který napsal pod jiný fašistický plakát silnými písmeny: ‚Jděte si do Německa a nechte Rakousko na pokoji!‘“⁸⁵

Ponurou atmosféru večerního baru střídá zkušenost z dalšího rána, kdy Pavla do očí uhodil ohromný kontrast. Všude plno dětí s prarodiči, mašinka, plné horské dráhy. „Prátr se mi zdál toho nedělního rána hezčí. U pana Feicela byla stažena roleta, kostlivci dosud nechodili a ani Raketová dráha ještě neprosperovala. Také perníková srdce s nadpisem – Mému gaunerovi byla z včerejšího večera vyprodána a měli tam jen srdce se slovy Pozdrav z Prátru. Kupoval je mladý chlapec děvčeti a oba se potom zastavili u automatu lásky. Vyšlo jim, že se mají rádi.“⁸⁶

Kromě textů daleko přesahujících žurnalistiku Pavlovi v roce 1958 vychází také žánrově čisté rutinní interview *Nepočítají s naším postupem*⁸⁷. Pokládá v něm 26 otázek fotbalovému trenérovi Karlu Kolskému. Odpovědi jsou stručné a jasné. Vzhledem k tomu, že mnohé z dotazů pochází od fanoušků, rozhovor je jimi do značné míry determinován k suché formě postrádající plasticitu a jakoukoli reakci na trenérovy odpovědi. Jde tak o jeden z mála příspěvků, ve kterém se Pavel nikterak autorsky neprojevuje, a proto je klidně zaměnitelný za výtvar jakéhokoli jiného redaktora.

---

⁸⁴ PAVEL, Ota. Prátr 1957. *Československý voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 25, s. 6.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ PAVEL, Ota. *Nepočítají s naším postupem*. *Československý voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 7, s. 28.

To ovšem neplatí o analytickém článku z jara téhož roku, ve kterém Pavel formou komentáře uvažuje, proč prohráváme vrcholné sportovní zápasy. S patrným znepokojením propírá neblahou skutečností, že ačkoli Československo patří k nejlepším v házené, hokeji, kopané, košíkové a odbíjené, málokterá země prohrává drtivou většinu zápasů o první místa jako naše. Ačkoliv měli v roce 1957 Čechoslováci mnoho příležitostí, titul mistrů světa získali pouze v házené žen.

Určitě by bylo zajímavé číst Pavlovy řádky reagující na současnou situaci tuzemského sportu, kdy se ke světově špičce řadíme jen v naprostém minimu disciplín. Už před šedesáti lety Pavel říkal, že o bojovnosti hodně mluvíme, zatímco například Švédové se slov zdržují a o to víc pak za sebe nechávají mluvit výkony na hřišti. Případné prohry omlouváme tím, že jsme malá země. Další perličkou je pasáž o výchově a o jevu, který Pavel už v osmapadesátém roce nazval zpohodlněním života.

„Není náhoda, že Švédové zvyklí odedávna životu v drsných podmínkách jsou ve sportu klidní a tvrdí jak jejich ocel. Také v Sovětském svazu je zřejmě brán již na malého človíčka, od peřinky počínaje, přísnější metr. Péče o lidi je, ale ne taková, která zavání rozmazleností. Děláme si to sami. Začíná to utíráním každé slzičky našemu chudáčkovi, který se bacinkal (pak se nedivme, že se náš hokejista hrozený Kanadánem na mantinel žalostně rozhlíží, zdali ho někdo polituje) a pokračuje to přes – tisíc a jednu věc.“⁸⁸ V tomto případě je Pavel hodně subjektivní a dá se s ním nesouhlasit. Jeho hodnocení působí jako příliš sebemrškačské a ani po argumentační stránce není úplně obstojné. Potom už přichází o něco střízlivější obžaloba systému – na paškál přichází tristní stav výuky tělesné výchovy na školách – osnovy pamatují na každého žáka dvěma hodinami tělesné výchovy týdně.

Pavel dále kritizuje i své kolegy z branže – sportovní reportéři výkony příliš často omlouvají nedostatkem štěstí nebo špatným výkonem rozhodčích. Pozastavuje se i nad veřejným tajemstvím, že se hokejisté mimo sezonu nepředřou a v jejím průběhu dvakrát týdně hrají a mnozí také dvakrát týdně pijí. Vybízí ke spartánské výchově, důraz klade na bojovnost, tvrdost a duševní klid.

„Hráči pak svým postojem k životu a svou náročností k sobě samým by měli vypěstovat v sobě takové tělesné a duševní vlastnosti, které nedovolí, aby se jim v rozhodujících chvílích roztrásla kolena a abychom prohrávali většinu vrcholných sportovních zápasů.“⁸⁹ Stejně jako

---

⁸⁸ PAVEL, Ota. Proč prohráváme vrcholné sportovní zápasy? *Československý voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 9, s. 28.

⁸⁹ Tamtéž.

dnes řeší otázku mladí versus staří. „Mladí? Ano, ale do vrcholných bojů nejlepší a nejzkušenější, zvláště když mnozí z těch nových nepřevyšují dřívější ani po morálně lidských stránkách.“⁹⁰

Nastiňuje také nutnost profesionalizace sportu. Argumentuje, že plavci těžko mohou strávit osm hodin denně v bazénu, pokud musí normálně pracovat a chceme-li, aby sportovci do práce chodili, předem se můžeme vzdát účasti na mistrovstvích v některých druzích sportu. V minulosti prý společnost dávala sportovcům moc a málo po nich chtěla, teď panuje druhý extrém. „Lépe bude dobře vést, správně vychovávat, spravedlivě odměňovat a hlavně požadovat vrcholné výkony, které budou odpovídat možnostem lidí, jaké má průmyslově i kulturně vyspělé Československo,“⁹¹ navrhuje Pavel řešení.

Vděčným tématem byla Pavlovi pomoc vojáků civilním sportovcům. O jednom takovém případě pojednává v reportáži z léta roku 1958. Vojáci tehdy pomohli občanům Bechyně se stavbou sportovního stadionu. Význam této pomoci pro místní ilustruje na osobě dědy Tomana, který obhajuje myšlenku stavby stadionu v hospodě a pak sám, ač je pokročilého věku, přikládá ruku k dílu. Potom se věnuje přátelskému zápasu vojáků s místními, kterým se do Bechyně po letech zase vrátil fotbal.

„A děda Toman šel ten večer slavnostně do hospody. Poručil si pivo, ale nenapil se. Vzal sklenici a prohlásil: ‚Čest a chvála vojsku!‘ Chlapi povstali s poloprázdnými a plnými sklenicemi. A pak si přitukli a pili až do dna...“⁹² Vojáci se pak podíleli i na dalším rozvoji sportovního areálu. Dali už tisíce hodin stadionu, který byl krajem vyhlášen za vzornou stavbu, protože se buduje převážně brigádnicky. V samém závěru Pavel popisuje plány do budoucna.

„Teď tu ještě nestojí brána. Až bude, ponese název Stadion družby. Bude to krátké a snad proto dobré. Jenže ta dvě slovíčka nikdy nevystihnou, co se za nimi všechno skrývá. Ty stovky večerů, kdy chlapi od letadel si společně s těmi ostatními říkali ‚Lád’o, Pepíku, Franto‘, kdy chodili svorně za tmy domů a snili ještě na kyselé louce, jaké to tu jednou bude...“⁹³

---

⁹⁰ PAVEL, Ota. Proč prohráváme vrcholné sportovní zápasy? *Československý voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 9, s. 28.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² PAVEL, Ota. Brána ještě nestojí, ale... *Československý voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 12, s. 24.

⁹³ Tamtéž.

Na začátku roku 1959 ve čtvrtém čísle vychází další analytický článek, ve kterém se Pavel opět pozastavuje nad přehlídkou průměrnosti na tuzemských ledových kluzištích a ptá se, proč nerostou v Československu tak skvělí hokejisté, když tolika sazenicím se u nás daří dobře. Podotýká, že jsme znevýhodněni například oproti Kanadě, kde více vydrží přírodní led a poukazuje na přetíženost zimních stadionů, pro jejichž nedostatečnou kapacitu nemohou hokejisté trénovat tak často, jak by bylo potřeba.

„Hlavní je však otázka, jak jsou stadiony využívány, mimo jiné to znamená, kolik na nich vyroste dobrých hráčů. Přímou skvělou obraz dává počet 56 nejlepších juniorů ve věku 18 až 22 let, kteří byli vybráni v minulých letech do soustředění nadějných hráčů. Nejlepší jsou: Brno 12 hráčů, Kladno 1, Praha 8, Ostrava 6, Bratislava 6. Na 11 zimních stadionech však nebyl vychován ani jeden nadějný mladý hráč. Kupříkladu České Budějovice, kde je zimní stadion už třináctý rok, mají v tomto počtu 1 – slovy jednoho hráče. Za celou dobu existence stadionu v Českých Budějovicích vychovali v Budějovicích celkem tři hokejisty: Buřiče, Šemberu a Maxu. Slavoj České Budějovice dovedla tato malá starost k sestupu do druhé ligy. Naopak Kladno, kde se dobře starají o růst chlapců, hraje převážně s vlastními odchovanci.“⁹⁴

Poukazuje na to, že v Kanadě je kladen důraz na výchovu talentů. U nás panuje rozmazlenost, měkkost a absence radosti ze hry. Mladým prý dáváme moc. Vyjadřuje se i k armádě a stagnaci, která většinu hráčů po odchodu do vojenské služby potká. Každoročně jich odchází 500, z nichž se v první lize uplatní nanejvýš 10 a ve druhé lize 25. Zbytek dál nejde. A ještě jeden marginální poznatek: Vůbec se u nás nepraktikuje střela bekhemem.

„Člověk ke svému velkému vítězství potřebuje vůli, trpělivost, skromnost a vlastnost odhodit po prvních úspěších pocit sebeuspokojení. U hokejistů, a v posledních letech u většiny našich sportovců, se tento pocit objevuje příliš brzy. Jakmile se stanou mistry svého kraje, uvažují, že už nad ně není. Pomáháme k tomu i my, novináři. Píšeme o nich celé stránky, zatím co o neúnavném vědci se často dočteme jen jednou, když oslaví své šedesáté narozeniny.“⁹⁵ To je teprve podruhé, co je v Pavlových slovech cítit náznak obžaloby referování o sportu. Negující postoj ke sportovní žurnalistice se u Pavla později rozvinul ještě výrazněji. Opět se otírá také o téma porušování životosprávy, zejména pití alkoholu a kouření cigaret. My pijeme alkohol, zatímco Kanadčané pijí smetanu a mléko a na závěrečném banketu nalitý aperitiv – Vermuth – nechali na stole ze dvou třetin nevypitý.

---

⁹⁴ PAVEL, Ota. Malí a velcí. *Československý voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 4, s. 27.

⁹⁵ Tamtéž.

V závěru roku 1959 Pavlovi vychází další z článků, který se nikterak netýká sportu. V rozsáhlé reportáži popisuje život v unikátních šesti kladenských věžových domech. Po zběžném popisu jejich zevnějšku se věnuje příběhům jednotlivých rodin žijících v domě. Přechody mezi jednotlivými domácnostmi odděluje citoslovcem „crrr“ pro domovní zvonek. Nejprve se věnuje rodině Mikeskových, která žije ve 13. patře. Poukazuje na kontrast, že zde žijící havíři pracují na šachtě tři sta metrů pod zemí a žijí desítky metrů nad ní.

„Právě u Mikesků se konalo pověstné pouštění vlaštovek. Správce Klíma si tenkrát dole myslel, že paní Mikesková myje okna. A ona to vůbec nebyla paní Mikesková. Na okenní obrubě stál jejich tříletý Steva a pouštěl z třináctého patra vlaštovky. Papírové letadlo si vždycky lehlo na bok a elegantně kroužilo dolů. Steva se nakláněl a lidem dole vysychalo v hrdle. Klíma jel nahoru. Mikeskovi nebyli doma a kluky zamkli. Klíma řekl skrz dveře sedmiletému Mirkovi, aby Stevu pomalu sundal. Nic jiného se s tím nedalo dělat. Dopadlo to náramně šťastně.“⁹⁶

Za dalšími dveřmi se dočkáme nového příběhu a také krátkého přechodu do ich-formy – to když o sobě vypráví jeden z obyvatel domu. U havíře Kosáčka už se opět Pavel vrací k erformě. Přes jednotlivé příběhy dochází k celku a poukazuje na stinné stránky komunitního života v domě.

„Viděli jsme desítku vkusně, kulturně zařízených bytů. Ale ve výtahu se můžete z vyrytého dočíst, že paní ta a ta je dorota a ještě cosi horšího. Dotyčná si vyřídila účty hned za čerstva, pod tím. Správce Klíma vypěstoval lipku, postavil ji do haly, někdo ji zlomil uprostřed štíhlého těla. Děti to nedělají, nápisy ve výtahu jsou tuze vysoko a lipka byla až příliš pevná. Byl tu společný telefon a není. Každý, kdo volal, měl se zapsat do sešitu. Někdo listy vytrhával a tak zpráva domů doplácela za čtvrt roku osmnáct set korun. Telefon zrušili. Poštovní schránky paní Štekerové a paní Müllerové vypadají jak po boji. A ostatní jsou v pořádku.“⁹⁷

Zmiňuje také rezervy sídliště, které je rozhrabané a chybí v něm vysazená zeleň nebo dětská hřiště. Přikládá myšlenku, že jen domy nestačí, i dobře žít se chce. Končí obrázkem večerního mrakodrapu, kde se tu a tam rozsvítí světlo a na špičce jednoho z nich se objevují dvě postavy – Miloš Šašek a Karel Balej zde provozují radioamatérskou stanici OK 1 KKD.

---

⁹⁶ PAVEL, Ota. Život v mrakodrapu. *Československý voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 24, s. 10.

⁹⁷ Tamtéž.

Další text z mimosportovního prostředí nese název *Zajíci a pomeranče, koroptve a víno z Bordeaux* a objevuje se na stránkách *Vojáku* v prosinci 1960. Na začátku jde o čistou reportáž z lovu zajíců. Slovy myslivce Josefa Holečka udělujícího pokyny své četě chytačů popisuje správný postup při lovu. Zajíci jsou chytáni pro vývoz do Francie nebo na jih Sovětského svazu, což Pavel vcelku vtipně glosuje: „Jak prudké míče někdejších fotbalových střelců vlétávají do sítí. Když je lidé vyndávají, vřeští a kousají. Takhle se nikdo nebrání, když má jet na výlet na francouzskou riviéru či sovětský jih. Ale to oni nevědí.“⁹⁸

V další části pojednává formou informativního článku o vývozu koroptví, u kterých je trochu problematická otázka letecké přepravy. Zdůrazňuje, že Československá socialistická republika je na živé křehké zboží světovou velmocí číslo jedna, která určuje ceny na globálním trhu a dodává výbornou zvěř. Vývoz lovné zvěře u nás převyšuje vývoz piva a sladu, přestože jen dvě procenta zajíců jde na vývoz, zbytek na domácí trh. Československé koroptve se zase ukázaly jako vynikající pro boj se škůdci. Na francouzských vinicích obírají z révy hmyz, a tak se víno nemusí impregnovat chemickými postřiky. Osvětovou pasáž ozvláštňuje i několika rekordy a zmiňuje chytače Josefa Osičku, který dokázal pochyťat 426 zajíců za den. Dále připojuje vyslechnuté historky z oblasti chytání a vývozu zvěře jako když například převážená bachyně rozbila bednu a honila vlakvedoucího po vagonu. V závěru Pavel přešlapuje na pomezí komentáře a nabádá lidi, aby chránili drobnou zvěř, které tak může být ještě více. Jenom tak může Československo být světovou velmocí číslo jedna.

V roce 1960 napsal také črtu *Když se pečou václavky*, kde popisuje setkání s Emilem a Danou Zátopkovými, tentokrát ovšem zcela neformální. Potkal je, když byl s Vilémem Hecklem na zotavovně Smerkovice ve Velké Fatře. V krátkém rozhovoru se dozvídáme, že Zátopkovi přepisují svou autobiografickou knihu a připravují druhé vydání. Večer Pavla s Hecklem pozvou na kostky, jídlo a pití. Pavel vykresluje zasloužilé sportovce jako lidi:

„Dana a Emil se umí bavit tak, jako se rvali na závodní dráze. Naplno. Každý kousek života má pro ně význam. Každá věcička. Píší – a dobře. Jejich kniha má velký úspěch.“⁹⁹ Dalšího dne jdou společně na výšlap. Popisuje, jak jsou zadýchaní, zatímco Zátopek si na kopci neúnavně pobíhá jako na rovince. Posléze společně pečou václavky, hrají fotbal a házenou. „Dana nám dává ve fotbale dvě ukázkové branky, přestože ji Vilda kopl horolezeckými botami do holeně a já ji málem přerazil. V házené má Dana obrovské pecky, kdysi ji hrála

---

⁹⁸ PAVEL, Ota. *Zajíci a pomeranče, koroptve a víno z Bordeaux*. Československý voják. Praha, 1960, roč. 9, č. 26, s. 27.

⁹⁹ PAVEL, Ota. *Když se pečou václavky*. Československý voják. Praha, 1960, roč. 9, č. 26, s. 16.

závodně. A všude je Ťopek – Emil. Nezištně běží pro každý míč jako malý chlapec, jako by ani nebyl majitelem čtyř zlatých olympijských medailí. A snad je to právě to, proč ho mají rádi v celém světě. Nepřemýšlí nad tím, aby vypadal stále vznešeně. Je plný energie, neposedný, prostě žije. Umí se radovat, i když již nevíteží na závodních drahách.¹⁰⁰ Na konci se Pavel a Heckl se Zátopkovými loučí a Ota lituje, že setkání s Emilem a Danou, tentokrát občany z pražské ulice U půjčovny, nebylo delší.

V článku *Soudci, hráči, diváci* Pavel bilancuje uplynulou hokejovou sezonu, pojednává o úrovni rozhodčích, chování fanoušků a zázemí zimních stadionů. Ze všeho nejvíce se text blíží komentáři, přesto si Pavel v úvodu neodpustil exkurz do beletrie.

„Na zimním stadiónu se už posledně rozkřičel pod kopulí uhnízděný kos. V hlase měl předjaří a radost, že nebude koukat na hokej, kterého má za zimu dost. Tenhle kos je také prvním znamením pro hospodáře Šoryho, aby chystal ceduli: ZAVŘENO – KONEC SEZÓNY.“¹⁰¹ V následném komentáři poukazuje na různé neduhy a v poslední větě se vrací zpět k onomu hospodáři: „To jsou problémy, které bychom měli dát do pořádku do dne, kdy hospodář Šory vyvěsí na bráně stadionu ceduli: OTEVŘENO – ZAČÁTEK NOVÉ SEZONY.“¹⁰²

Z roku 1961 mě zaujal příběh „obyčejného člověka“ nazvaný *Očuški* – to je přezdívka Borise Christova, jednoho z řad vojáků Armády míru. Pavel popisuje jeho mládí a to, jak se stal mistrem Bulharska v běhu na lyžích. Přibližuje ho ale zejména po lidské stránce na základě příhody, ve které Boris při průjezdu městem viděl, jak malého chlapce srazili splašení koně. Zraněného hochu odvezl do nemocnice a zachránil mu život. Právě tím je výjimečný. „Jinou z kapitol nyní prožívá v útvaru poblíž Sofie, kde je výtečným střelcem v pluku. To je Očuški, jeden z veliké armády vojáků míru. Prostý a skromný a přitom hrdina naší doby.“¹⁰³

Předmětem rozboru této práce sice nejsou texty, které později, byť často v upraveném znění, vyšly v Pavlových souborech reportážních povídek. Jeden z nich ale přece zmíním. Je to beletrizovaná reportáž *Brankář*, která byla ve *Vojáku* otištěna v listopadu roku 1961 a později se stala součástí souboru *Plná bedna šampaňského*.

Brankář byl v mnohém zlomovým textem, Pavel v něm patrně našel těžiště, ze kterého vycházel při tvorbě svých dalších próz. *Brankář* má reportážní základ, ale také

¹⁰⁰ PAVEL, Ota. Když se pečou václavky. *Československý voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 26, s. 16.

¹⁰¹ PAVEL, Ota. Soudci, hráči, diváci. *Československý voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 5, s. 28.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ PAVEL, Ota. Očuški. *Československý voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 10, s. 29.

zřetelné beletristické rysy. V jednom celku se slučují fakta ze sféry sportovní a z civilního života. Pavel se nezřekl sportovního tématu, ale vymanil se z jednostranné závislosti na sportovní publicistice a vdechl jí literární rysy. Čtivě líčí osudy hokejisty Josefa Mikoláše a jeho cestu za sportovními úspěchy. Jak už to u Pavlových hrdinů bývá, cesta to nebyla jednoduchá. A tím vlastně Ota začíná. Ještě než se dozvíme o Mikolášově fyzické zdatnosti a úspěších, čteme o těžkostech jeho dětství, které začínají dokonce už před narozením. Matka skočila z půdy, aby se nenarozeného dítěte zbavila, po narození chlapec trpěl chatrným zdravím a nevykazoval žádné zvláštní pohybové nadání. Až když začal pracovat na šachtě, zocelil své tělo a začala i jeho kariéra brankáře. Na jednom z tréninků ligových Vítkovic zaskakuje za absentujícího gólmana.

„Pak Vítkovicím odešel druhý brankář natrvalo a přemluvili ho, aby u nich chytal. Nechtěl, bál se. Ne rány, ale pohledů, slov, výčitek. Chytat malý a prudký kotouč není nic snadného, za útočníkem je obránce, za obráncem ještě brankář, ale za brankářem je už jen vlnící se síťka, hořkost porážky, ztracené tréninkové hodiny, zklamání chlapů, prohraný boj.“¹⁰⁴ Pavel zde podobně jako v bezmála pět let starém textu o Jiřím Kulíčkovi podniká cestu do hlubin brankářovy duše a vykresluje, čím vším, si musí projít. „Proto ho bolely víc než rány a první vyražené zuby právě slova a urážky. ‚Vole, jak to chytáš?‘ Třikrát odevzdal výstroj a vždycky plakal. Po každé tu byl Žít’a. Hledal jeho slova a oči. Povzbuzovaly ho a vedly dál jako tehdy na první šichtě.“¹⁰⁵

I díky tvrdému tréninku na šachtě se pak Mikoláš stává brankářem ligového i národního mužstva, překonává sám sebe, do zápasů nastupuje i s bolestivými zlomeninami v obličejí, nastavuje puku do cesty rozbitou hlavu. Vypravování o Mikolášovi končí konstatováním úspěchu československého reprezentačního mužstva na mistrovství světa v Lausanne, na kterém měl právě Mikoláš obrovský podíl.

Zcela jiného charakteru je text *Hokej jejich láska*, který by se dal charakterizovat jako osvětový fejeton. Ačkoliv vznikl na popud návštěvy vojáků z liberecké Dukly, namísto reportáže Pavel zpracoval materiál, v jehož úvodu pouze konstatuje, že hokej hrají i vojáci z Liberce a připojuje informace z hokejové historie, která je s armádou spjata.

„Hokej vlastně vojákům patří už proto, že ho vynalezli. Narodil se totiž před sto lety v přístavu v Kingstonu. Příslušníci střeleckého pluku Royal Canadian Rifles tehdy dostali

---

¹⁰⁴ PAVEL, Ota. Brankář. *Československý voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 24, s. 28.

¹⁰⁵ Tamtéž.

příkaz vyčistit košťaty před kasárnami Tete du pont (hlava mostu) ledovou plochu přístavu. A dnes se už neví, který z nich to byl, co strčil kamarádovi pro švandu kámen a vybídl ho, aby ho přihrál zpátky. Tenkrát si dokonce postavili i branky.“¹⁰⁶

Poté pokračuje přes etymologický původ slova hokej a podniká exkurz do historie. Dotýká se také otázek politických, když referuje o vítězství našich hokejistů na mistrovství Evropy v Berlíně. Hudba tehdy měla na žádost Rakušanů zakázáno hrát „*Kde domov můj*“, a tak spustila „*Proč bychom se netěšili?*“ „Tak se naši těšili a je zajímavé, že se těšili od té doby mockrát a také za padesát let, kdy získali titul nejlepších v Evropě ve Švýcarsku.“

Po historickém exkurzu se vrací do kasáren, kde už jeho text nabírá reportážních obrysů. Popisuje, kterak musí vojáci kvůli tréninkům vstávat ve čtyři ráno, nemají pořádné vybavení ani trenéra. Přesto vyhrávají. Hokej hrají proto, že je jejich láskou a těžko by bez něj mohli být.

V nadcházejících číslech už se na stránkách *Československého vojáka* pravidelně objevují další texty, které se později staly součástí povídkových souborů. Ve dvou dílech vychází reportážní povídka *Lidé, nashledanou*, která je ze souboru *Plná bedna šampaňského* známá pod názvem *Výstup na Eiger*. Z téhož výběru na stránkách *Vojáku* v roce 1962 registrujeme také *Sedm deka zlata*. V dalším ročníku pak *Salto nazad* a také velkou část *Dukly mezi mrakodrapy*, která vychází jako dvanáctidílný seriál od prvního do dvanáctého čísla.

Z roku 1962 ještě stojí za zmínku trojice medailonků nazvaná *Tři z obrany ČSSR*. V části věnované Vladimíru Dzurillovi Pavel oprašuje postupy uplatněné v *Brankáři*, ovšem tentokrát ve značně omezeném rozsahu. I tak dává prostor peripetiím, které vedly k Dzurillově vzestupu. Ve třinácti letech ho nechtěli přijmout v bratislavském Slovanu, a tak se zdokonaloval na ulici s provizorní výstrojí, až si ho všimli trenéři Kovosmaltu Petržalka. Za dva roky to byl Slovan, který se doprošoval, aby za něj Dzurilla šel chytat. Souhlasil, chtěl čelit co nejkvalitnějším střelcům. A tak první rok chytal za dorost, druhý za B-mužstvo, třetí ligu a čtvrtým rokem už byl v národním týmu. Krom talentu ho tam ale dovedla (jak jinak) tvrdá práce a silná vůle. Pavel ale podotýká, že není na místě mladého sportovce přechválit.

„Víc zatím nepíšeme, v tolika letech má mít sportovec chvály co nejméně. Vždyť jeho život je dosud krátký, jeho obličej zatím bez šrámů velkých bitev a jeho nervy ještě nepoznaly vysoká

---

¹⁰⁶ PAVEL, Ota. Hokej jejich láska. *Československý voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 1, s. 29.

napětí zápasů o evropská prvenství. To vše ho teprve čeká a nebude to vždycky snadné.“¹⁰⁷ Tady se Ota Pavel ukázal také jako obstojný prorok. Už o rok později chytal Dzurilla na mistrovství světa ve Stockholmu. Celkem startoval na osmi světových šampionátech a třech olympiádách, z nichž se ročníky 1964 a 1968 hrály současně jako světový šampionát. Stal se trojnásobným mistrem světa. Za reprezentaci sehrál celkem 139 duelů.

Druhým borcem, jemuž je věnována pozornost, je Stanislav Sventek, kterého jeho táta odnesl i s bruslemi na nohou na rybník, ještě než uměl pořádně chodit, aniž by tehdy tušil, že nese na led budoucího obránce národního mužstva. Zajímavost jeho příběhu spočívá mimo jiné ve skutečnosti, že až do jednadvaceti let hrál hokej za vesničku vzdálenou dvanáct kilometrů od Plzně. Na rozdíl od svých talentovaných spoluhráčů nepodlehł svodům v podobě žen a alkoholu, vytrvale hrál fotbal i hokej. V kopané to dotáhl do Rudé hvězdy Bratislava, až později ho jako skvělého hokejistu objevila Rudá hvězda Brno. Poté, co se jeho otec zranil na šachtě, se však vrátil pomoci domů na západ Čech. Působil v Plzni, kde se stal miláčkem hokejového publika.

Asi nejrozsáhleji a nejbarvitěji ale Pavel popisuje osobu Františka Tikala. Tentokrát formou reportáže a rozhovoru. Reportážní znaky jsou jasně patrné v úvodu, kdy Pavel stojí před Tikalovým rodným domem. Popisuje Františkovo vzezření, když mu otevírá dveře a seznamuje se s jeho matkou, na níž směřuje první otázku. Výpovědi matky a syna se pak navzájem prolínají. Krom otázek Pavel místy přidává aktualizační postřeh, který čtenáře do rozhovoru natolik vtáhne, až musí mít pocit, že s jeho aktéry sedí u jednoho stolu: „Franta sedí, mhouří oko (měl by jíst víc mrkve, ta má potřebné vitamíny pro oči, ale on ji nerad) a čeká na další otázku, zrovna jako by se připravoval na bodyček.“¹⁰⁸

Na počátku roku 1964, v době, kdy se Pavel chystá na osudovou výpravu do Innsbrucku, vycházejí další texty, které se později staly součástí *Plně bedny šampaňského – Vývrтка smrti a Dva bratři*. V šestém čísle, 14. března, vychází pod Pavlovým jménem příspěvek *S objektivem ještě v Innsbrucku*. S ohledem na datum vydání a kontext lze konstatovat, že text vznikl v době Pavlovy hospitalizace v léčebně. Není to ale nikterak patrné. V kratičkém úvodu Ota zdůrazňuje, že olympijské hry jsou krom sportovních klání také začátkem nového přátelství mezi tisíci sportovci a diváky a sám jmenuje některé zahraniční reportéry, se kterými se seznámil. Potom následuje šest kratičkových komentářů k šestici fotek.

---

¹⁰⁷ PAVEL, Ota. Tři z obrany ČSSR. *Československý voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 5, s. 28.

¹⁰⁸ Tamtéž.

Následně se Pavel nadlouho odmlčel a jeho další příspěvek registrujeme až o necelých osm měsíců později, 7. listopadu 1964, kdy přispěl dvěma recenzemi do kulturní rubriky. Rozebíral v nich knihy *Podvodníci* od Willarda Manuse a *Prvý gól* od Ivana Tänzera a Sláva Kalného. Na *Podvodnících* mu imponovalo pojetí sportovního příběhu formou jemu blízkou. Ocenil, že román přesahuje otázku sportovních výkonů a soustředí se na boj o existenci člověka. *Prvý gól* označuje za lokální kroniku sportu ve východoslovenském kraji. Oceňuje však, že autoři některé kapitoly komponují jako reportážní příběhy, které jsou zajímavější.

V prvním čísle z roku 1965 se objevuje reportážní povídka *Skokani*. Také ona vyšla o dva roky později v souboru *Plná bedna šampaňského*. V dalších číslech vychází například klasický rozhovor s hokejovým rozhodčím Ladislavem Tenczou o devíti otázkách – rutinní, bez jakýchkoli autorských vstupů a se stručným a věcným perexem.

V devátém čísle vychází črta o cyklistovi Janu Kubrovi nazvaná *Nevzdávej to Honziku*, která později vyšla v *Plné bědně šampaňského* pod názvem *Prokletý cyklista*. V témže roce vycházejí ještě reportážní povídky *Poslední zápas Františka Kloze* a *Plná bedna šampaňského* ze stejnojmenného souboru.

Tou dobou už Pavel do redakce nedocházel, tvořil střídavě doma a v léčebnách. V roce 1965 mu vyšlo všehovšudy devět příspěvků, přičemž od sedmáctého do šestadvacátého čísla nevydal žádný. V roce 1966 už vyšly pouze tři texty – ve třech dílech to byla povídka *Jak to tenkrát běžel Zátopek* (*Plná bedna šampaňského*). Po ukončení zaměstnaneckého poměru a odchodu z *Vojáka* však s časopisem nepřestal spolupracovat. Mimo jiné v něm roku 1970 otiskl jednu ze svých charakteristických vzpomínkových povídek *Smrt krásných srnců*.

Závěr

Redakční činností se Ota Pavel živil bezmála 17 let. Jak ze zjištěných faktů vyplývá, z novinářské rutiny se postupem času začal odklánět – ať v rovině žánrové nebo obsahové. Za náměty se hnal do všech koutů, jak mu velela příležitost a povahový rys, který Bohumil Svozil nazval novinářskou vitalitou a nezkrotnou těkavostí.¹⁰⁹ Právě tyto vlastnosti Pavlovi umožnily překročit hranice tělovýchovy a sportu, což ostatně dokládají i mnohé výše analyzované příspěvky. Zaměření periodik, do kterých přispíval (zejména *Československého vojáka*), na Pavla samozřejmě mělo přímý vliv při výběru témat i způsobu, jakým je specifickému publiku předkládal. Srovnáme-li některé rutinní práce, zejména komentáře,

---

¹⁰⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003, s. 112.

kteře Pavel psal za dob působení ve *Vojáku*, s jeho vrcholnými literárními díly, je skoro až komické do jaké topornosti některé z jeho textů, především těch osvětových a agitačních, upadaly. S odstupem času některé své práce sám hodnotil velmi kriticky zejména po obsahové stránce, kterou svého času determinovaly redakční standardy i Pavlovo upřimné komunistické přesvědčení, z něhož postupem času vystřízlivěl. Až jako renomovaný literát mohl nikým a ničím neomezován dát naplno průchod své tvůrčí osobnosti, která už ovšem za dob jeho pobytu v redakcích nabírala konkrétní obrysy, jež si zachovala.

Celý Pavlův tvůrčí život se nesl ve znamení neustálého střetu žurnalisty a spisovatele. Ještě než nastoupil do redakce *Stadiónu*, toužil napsat aspoň jeden román. Vytvořit trvalou hodnotu. Jenže trvalo dlouhé roky, než se jeho sen naplnil. Do té doby jezdil po světě a referoval o oddílech či sportovcích, které často nikdo ani neznal. Snad právě to byl důvod, proč se kolem sebe naučil rozhlížet jinýma očima než ostatní rutiněři novinářského řemesla. Životní nadhled, k němuž dospěl, pramenil z jeho proměny, která ho přiměla dívat se na sportovce i svět obecně jiným úhlem pohledu.

„Vzpomínám si, jak jsme spolu byli na košickém Maratónu míru. Běh skončil, kolegové se vrhli na vítěze – a Ota kamsi zmizel. A pak mi dal v Praze přečíst črtu o jednom z běžců. Nebyl to vítěz. Byl to člověk, o kterém nikdo předtím a asi už ani nikdy potom nenapsal. Cikán, který ten závod běžel hlavně proto, aby mohl na obrátce, kde bylo občerstvení, vzít jídlo a ovoce pro své děti. Měl jich jedenáct... Jak na něj Ota natrefil, nevím. Ale bylo to krásné čtení. Ještě publicistika, ale taky už velká literatura,“¹¹⁰ řekl v rozhovoru s Milošem Petanou Pavlův někdejší redakční kolega Otakar Brůna. A takových případů bylo víc – z výše analyzovaných připomeňme třeba příběh obyčejného člověka *Očuški*.

„Ota měl úctu k člověku, tím myslím – ke každému člověku. Měl také dar, který vyvolával důvěřivost druhých. Lidi se mu svěřovali s věcmi, které by nikomu neřekli,“¹¹¹ vzpomínal Arnošt Lustig. Svého předpokladu využil Pavel na maximum. Například usedl jako závozník do kabiny řidiče autojeřábu a někdejšího cyklisty Jana Kubra, kterého strana poté, co nedokončil Závod míru, vyřadila z reprezentace. Ota si s ním povídal o všem možném, až se oba pánové spřátelili a jakoby mimochodem se v Pavlově bloku začal rýsovat příběh, jehož dopad byl tak silný, že se Kubr mohl k cyklistice vrátit. Pavel totiž nešel cestou prvoplánové obžaloby tehdejšího politického režimu, za to, že potrestal zdravotně indisponovaného

---

¹¹⁰ BRŮNA, Otakar. In: PETANA, Miloš. Jak jsem potkal Otu Pavla: Povídaní s Otakarem Brůnou. *Gól*. Praha, 1981, roč. 14, č. 50 – 51, s. 2.

¹¹¹ KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum*. Praha: XYZ, 2015, s. 137.

sportovce. Ani nemohl. Takový text by žádný šéfredaktor neschválil – připomeňme, že vznikl v první polovině šedesátých let. Spolu s mnoha dalšími vzbudila tato črta pozornost i v zahraničí. „Pan Vidal, ředitel francouzských sportovních časopisů *MIROIR*, ho osobně pozval na Tour de France. „Naši novináři, pane Pavel,“ řekl mu, „diskutovali o vaší črtě *Omyl* jako o mimořádném jevu v současné sportovní literatuře,“¹¹² napsala s odstupem několika let na stránkách *Československého vojáka* Jiřina Trojanová. Stejná žena také o tři roky později v Pavlově nekrologu připomněla, že byl „... také jeden z prvních, kdo přivádějí sport do literatury, která dosud neprávem opomíjela tak obrovskou oblast lidské činnosti a zájmů, hledá a nachází za výkony a rekordy moderního současného člověka se všemi jeho složitými problémy.“¹¹³

Kromě zmíněné ceny časopisu *Stadión*, obdržel Pavel za sportovní literaturu dvakrát cenu Víta Nejedlého, kterou mu ministr obrany udělil za práce popularizující vojenské sportovce. Už proto by se na nemělo zapomínat na to, z jakého prostředí vzešel literát Ota Pavel a jakou cestou si jeho tvůrčí činnost prošla, než konečně dala světu autobiografické prózy, které jsou dodnes součástí školních čítanek a antologií.

Summary

Pavel spent almost 17 years doing journalism for living. As time passed by, he began to digress from routine in terms of genre and topics. He wrote about various themes, as opportunity and his uncontrollable volatility commanded. Those character attributes made him capable of exceeding borders of writing about physical education and sport in general, as some of the analyzed articles confirm. Since *Ceskoslovensky vojak* focused mainly on soldiers, Pavel had to adjust his language and topics for its characteristic audience. When compared to his top literary writings, some of his routine articles written for *Vojak* are comically stiff. Even Pavel himself was later critical of his previous work. Especially because his political view changed dramatically, as he became disappointed by the communist regime. Only after he became renowned author, he could fully express his creative personality, which was already formed while he worked as a journalist.

His whole life was determined by the conflict of journalist and literature writer. Before he even began to work for *Stadión*, he wanted to write at least one novel. Many years passed, before he got to do so. During that time, he often wrote about unknown athletes, which made

---

¹¹² TROJANOVÁ, Jiřina. Pět minut s Otou Pavlem. *Československý voják*. Praha, 1970, roč. 19, č. 5, s. 7.

¹¹³ TROJANOVÁ, Jiřina. Srdce člověka. *Československý voják*. Praha, 1973, roč. 22, č. 8, s. 42.

him look at the world differently. He also had a gift, that made people trust him – they would tell him secrets, that no one else was supposed to know about.

His literary work attracted attention in Czechoslovakia as well as abroad, since he was one of the first authors to write about sport, but was not necessarily focused on results, goals and points – he depicted athletes as common people with all their complicated problems.

He received many awards for those writings. When talking about Ota Pavel, the journalistic environment, that formed renowned writer, should not be left out, because he had come a long way, before he wrote the autobiographical proses, that are to these days present in school anthologies and textbooks.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Stadión: Obrázkový týdeník pro tělesnou výchovu a sport. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1956, roč. 4.

Stadión: Obrázkový týdeník pro tělesnou výchovu a sport. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1957, roč. 5.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1957, roč. 6.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1958, roč. 7.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1959, roč. 8.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1960, roč. 9.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1961, roč. 10.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1962, roč. 11.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1963, roč. 12.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1964, roč. 13.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1965, roč. 14.

Československý voják. Praha: Magnet-Press, 1965, roč. 15.

PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského.* Praha: Sláfká, 2004.

PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy.* Praha: Sláfká, 2004.

PAVEL, Ota. *Syn celerového krále.* Praha: Sláfká, 2004.

PAVEL, Ota. *Povídky ze šuplíku.* Praha: Sláfká, 2004.

PAVEL, Ota. *Jak jsem potkal ryby.* Praha: Sláfká, 2004.

PAVEL, Ota. *Z korespondence.* Praha: Primus, 2000.

Primární literatura

KOVÁŘ, Pavel. *Ota Pavel: Postskriptum.* Praha: XYZ, 2015.

RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří.* Praha: Petrklíč, 2008.

SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla.* Praha: Akropolis, 2003.

LUSTIG, Arnošt. *Krásně jsem si počel: korespondence s Otou Pavlem, maminkou Terezií a sestrou Hankou.* Praha: Mladá fronta, 2016.

BRŮNA, Otakar. *Potkat Otu Pavla*. Třebíč: Akcent, 2000.

LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky: Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. Zvole u Prahy: Andrej Šťastný, 2003.

Články, rozhovory

TROJANOVÁ, Jiřina. Srdce člověka. *Československý voják*. Praha, 1973, roč. 22, č. 8, s. 42.

TROJANOVÁ, Jiřina. Pět minut s Otou Pavlem. *Československý voják*. Praha, 1970, roč. 19, č. 5, s. 7.

BRŮNA, Otakar. In: PETANA, Miloš. Jak jsem potkal Otu Pavla: Povídání s Otakarem Brúnou. *Gól*. Praha, 1981, roč. 14, č. 50 – 51, s. 2.

FOLPRECHT, Václav. 1500: Malé zastavení u velkého čísla. *Stadión*. Praha, 1982, roč. 30, č. 14, s. 22.

KOPECKÁ, Jaroslava. Ota a jeho bratři. *Mladá fronta: příloha Víkend*. Praha, 1990.

BAKALÁŘ, Robert. Úvodník. *Stadión*. Praha, 1993, roč. 41, č. 5, s. 2.

Sekundární literatura

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010.

BENEŠOVÁ, Michala, Renata DYBALSKA a Lucie ZAKOPALOVÁ. *Fenomén: Polská literární reportáž*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2016.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2017.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ (eds.). *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002.

OSVALDOVÁ, Barbora (ed.). *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010, s. 5.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA (eds.). *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004.

BECH-KARLSEN, Jo. *Být přítom*. Oslo: Institutt for Journalistikk; Universitetsforlaget, 1991. Přeložili Eva Antonsen, Trond Antonsen.

JANOUŠEK, Pavel a kol. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Praha: Academia, 2007–2008, sv. 4.

Další zdroje

Jak jsem se zbláznil. *Příběhy slavných* [TV dokument]. Režie: Roman Vávra. ČT, 2001.

Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123383458-pribehy-slavnych/401223100031006-jak-jsem-se-zblaznil>

SVOZIL, Bohumil. Ota Pavel. In: Slovník české literatury po roce 1945 [online]. 30. 9. 2006 [cit. 2019-05- 05]. Dostupné z:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=834&hl=ota+pavel+>

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Keimar Jaroslav

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2016/2017

E-mail diplomantky/diplomanta:
jarakeimar@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:
Žurnalistika/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:
Publicistická činnost Oty Pavla v letech 1956 – 1964

Předpokládaný název práce v angličtině:
Ota Pavel's journalistic activity in years 1956 – 1964

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*):
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)
LS 2018/2019

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Ota Pavel je známý pro svou beletristickou tvorbu, především pro příběhy s autobiografickými motivy. Často se však zapomíná, že této tvorbě předcházela publicistická činnost v časopisech se sportovní tematikou a v armádním týdeníku. Ve své práci se zaměřím na analýzu Pavlových příspěvků do periodik Stadion a Československý voják, a to od jeho nástupu do redakce Stadionu v roce 1956 až do roku 1964, kdy u něj propukla vážná duševní choroba, která způsobila jeho předčasný odchod do důchodu.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

I. Úvod a seznámení s tématem

II. Hlavní část

A. Pavlova biografie ve vymezeném časovém období

B. Analýza vybrané Pavlovy tvorby z časopisu Stadion

C. Analýza vybrané Pavlovy tvorby z armádního čtrnáctideníku Československý voják

III. Závěr – Porovnání Pavlovy publicistické tvorby s beletristickou.

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Periodika: Stadion (1956–1964), Československý voják (1957–1964)

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvalitativní analýza publicistických, příp. literárních textů a jejich zasazení do dobového kontextu.

Studium materiálů Literárního archivu Památníku národního písemnictví k tématu

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

SVOZIL, Bohumil. Krajiny života a tvorby Oty Pavla. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003, 235 s. ISBN 80-7304-036-0.

Monografie zabývající se Pavlovým životem i dílem, nabízí komplexní literárně-interpretační pohled na zpracovávanou tematiku. Zasazuje autorovy prózy do kontextu doby i jeho vlastních osudů, je dělena do čtyř částí, obsahuje faktografickou přílohu a bibliografii.

BECH-KARLSEN, Jo. Být přítom: reportáž jako žánr a metoda. 1. vyd. Oslo: Institut for Journalistikk, 1991. 208 s. ISBN 82-71-47-094-9.

Ucelené zpracování tématu reportáže, a to jak ve smyslu tvůrčí metody, tak v podobě žánru. Zachycuje charakteristické rysy reportáže, stejně tak nezbytné prvky i tradiční postupy při jejím vytváření.

RŮŽIČKOVÁ, Martina. Ota Pavel – Osobnost dvou tváří. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. 164 s. ISBN 978-

80-7229-200-4.

Biografie zachycující radostné i stinné stránky Pavlova života. Portrét muže dvou tváří vykresluje rodinná korespondence, která ukazuje rozdíl mezi Pavlovým nadšeným postojem k životu a jeho temnou stránkou jeho psychického onemocnění. Pomáhá tak lépe porozumět jeho tvorbě.

OSVALDOVÁ, Barbora a kol. O reportáži, o reportérech. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 130 s. ISBN 978-80-246-1781-7.

Sbírka textů popisující to nejzajímavější, co dnes žánr reportáže představuje v tisku, v rozhlase, v televizi, ve fotožurnalistice nebo na internetu. Rozebírá zásady správného postupu při tvorbě reportáže a definuje ji jako žánr.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. 6. vyd. Praha: Beletris, 2014. 131 s. ISBN 978-80-7520-020-4.

Pavlova kniha vydaná v roce 1964. Pojednává o sportovních úspěších slavného fotbalového klubu Dukla Praha na zámořském turné v USA v roce 1961, kterého se Ota Pavel zúčastnil jako doprovod. Jde o mix beletrie a sportovní reportáže.

JANOUŠEK, Pavel (ed.). Přehledné dějiny české literatury 1945-1989. 1. vyd. Praha: Academia, 2012. 487 s. ISBN 978-80-200-2057-4.

Příručka vykresluje proměny české literatury ve druhé polovině 20. století, tedy v desetiletích, kdy její osudy výrazně spoluurčovaly komunistická utopie, pragmatická snaha režimu mocensky ovládnout všechny roviny veřejného a soukromého bytí, ale i rozmanité způsoby občanské a umělecké rezistence vůči tomuto ideologickému a mocenskému nátlaku.

LUSTIG, Arnošt. Okamžiky s Otou Pavlem. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 355 s. ISBN 978-80-204-2139-5.

Vzpomínky na člověka a spisovatele Otu Pavla. Zážitky dvou přátel, nádherné okamžiky jejich společného mládí, které strávili prací v rozhlase, novinách a časopisech a prvními pokusy na jejich úspěšné literární dráze, kterou v případě Oty Pavla ukončila předčasná smrt. Kniha je zároveň dobovou freskou charakterizující českou společenskou a politickou scénu po druhé světové válce.

LUSTIG, Arnošt. Krásně jsem si počtl. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2016. 206 s. ISBN: 978-80-204-4347-2.

Dopisy v této knize jsou mimo jiné svědectvím Lustigova a Pavlova přátelství, které nepřevala ani Otova smrt v roce 1973. Arnoštovy dopisy Otovi se ztratily, ale vzpomínky na něj, které napsal, tuto korespondenci doplňují a osvětlují čtenáři, co pro sebe tito dva velikáni české literatury znamenali.

HALADA, Jan a kol. Slovník žurnalistiky. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2017. 301 s. ISBN: 978-80-246-3752-5.

Obsahuje příspěvky sedmnácti autorů, kteří působí na katedrách Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Nabízí pojmy z oblasti tisku, rozhlasu i televize, obohacené o zajímavé příklady z praxe, citáty i obrazový doprovod. Slovník rovněž obsahuje hesla z kulturní žurnalistiky a publicistiky. Mnohá hesla jsou krom věcného výkladu doplněna o popularizační část, která rozvíjí vesměs strohé encyklopedické podání.

TRAMPOTA, Tomáš. Metody výzkumu médií. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 296 s. ISBN: 978-80-7367-683-4.

Kniha seznamuje s metodami užívanými při výzkumu médií. Obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií, tak i akademického. Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Linhart, Jiří. Beletrizovaná reportážní tvorba Oty Pavla ze sportovního prostředí. Praha, FSV UK, 2014. Bakalářská práce. Vedoucí práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Skalický, Martin. Spisovatel Ota Pavel jako sportovní novinář. Praha, UJAK, 2015. Diplomová práce. Vedoucí práce PhDr. Hugo Schreiber.

Zákravská, Renata. Ota Pavel – sportovní redaktor, rozhlasový reportér. Praha, UJAK, 2014. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Pavel Verner.

Pešout, Martin. Reportáže a povídky Oty Pavla se sportovní tematikou. Ústí nad Labem, PedF UJEP,

2017. Bakalářská práce. Vedoucí práce PhDr. Dobrava Moldanová, CSc.

Datum / Podpis studenta/ky

16. května 2018

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

**Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.**

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Kompletní časopisecká bibliografie Oty Pavla

Níže uvedená bibliografie vznikla jako vedlejší produkt při analýze Pavlovy tvorby ve sledovaných časopisech. Měla by obsahovat veškeré příspěvky podepsané Pavlovým jménem či zkratkou „op“, kterou v obou redakcích využíval. Takto označených článků jsem ve sledovaném období napočítal 191. Samozřejmě se nedá vyloučit, že byl Pavel autorem některých dalších textů. Například ve 47. čísle časopisu *Stadión* z roku 1956 vyšlo u příležitosti olympijských her mnoho nepodepsaných příspěvků a podle poznámky v tiráži se na vydání podílel i Pavel. Není ale možné vyčíst, jakými konkrétními texty.

Stadión

PAVEL, Ota. Věra Vančurová – Rylichová – mistryně sportu. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 19, s. 16.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 20, s. 2.

PAVEL, Ota. Na počest dne vítězství. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 20, s. 3.

PAVEL, Ota. (beze jména). *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4., č. 21, s. 16.

PAVEL, Ota. Volá Gröbovka! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 22, s. 11.

PAVEL, Ota. Mysleme na budoucnost – Cyklistika: sláva až na konec. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 25, s. 5.

PAVEL, Ota. Zelení dominovali. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 25, s. 11.

PAVEL, Ota. Hostili jsme mistry světa. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 26, s. 7.

PAVEL, Ota. Ladislav Fouček – mistr sportu. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 27, s. 16.

PAVEL, Ota. O živé tribuně, kuželkáři Preindlovi a ostatních. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 28, s. 8 – 9.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 29, s. 2.

PAVEL, Ota. Všechno jde, když se chce. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 29, s. 2.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 31, s. 2.

PAVEL, Ota. Sportovní sraz bude! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 32, s. 4.

PAVEL, Ota. Co si sumec se štikou vyprávěli. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 33, s. 4.

PAVEL, Ota. Kolem Slovenska za 8 dní. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 36, s. 8 – 9.

PAVEL, Ota. Uniká nám MEUNIER! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 38, s. 10.

PAVEL, Ota. Na počest Jiřího Maška. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 39, s. 4.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 41, s. 2.

PAVEL, Ota. Josef Koubek + Jiří Purchart. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 41, s. 16.

PAVEL, Ota. Více závodit, přátelé! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 43, s. 4.

PAVEL, Ota. Klid Švédů nenarušen. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 43, s. 11.

PAVEL, Ota. Ať zlatou přivezeš. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 44, s. 5.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 45, s. 2.

PAVEL, Ota. Olympijská osma. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 46, s. 16.

PAVEL, Ota. Komentář týdne. *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 48, s. 2.

PAVEL, Ota. Pěkně Vás vítám! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 48, s. 13.

PAVEL, Ota. Gratulujeme! *Stadión*. Praha, 1956, roč. 4, č. 51 – 52, s. 30.

PAVEL, Ota. S panem Úvahou na mistrech světa. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 2, s. 6 – 7.

PAVEL, Ota. Reportáž na přání. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 2, s. 1.

PAVEL, Ota. Od Cortiny k Moskvě. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 5, s. 5.

PAVEL, Ota. Za černým kotoučem. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 5, s. 16.

PAVEL, Ota. Reportáž na přání. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 7, s. 11.

PAVEL, Ota. V souboji silné trojky jen třetí. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 10, s. 10 – 11.

PAVEL, Ota. Poslední zápas. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 11, s. 8 – 9.

PAVEL, Ota. Ve stříbrném háji. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 11, s. 11.

PAVEL, Ota. Na shledanou v Oslo. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 12, s. 8 – 9.

PAVEL, Ota. Jako v divadle. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 12, s. 13.

PAVEL, Ota. Vranov po 6 letech. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 13, s. 4 – 5.

PAVEL, Ota. Skifař Ivanov. *Stadión*. Praha, 1957, roč. 5, č. 14, s. 12.

Československý voják

PAVEL, Ota. Kde jsou noví Zátopkové? *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 10, s. 29.

PAVEL, Ota. První zápas. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 11, s. 30.

PAVEL, Ota. Závod statečných. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 11, s. 28.

PAVEL, Ota. O vítězích a poražených. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 12, s. 29.

PAVEL, Ota. Skončil tanec v rukavicích. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 13, s. 28.

PAVEL, Ota. Sport v prvním sledu. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 14, s. 28.

PAVEL, Ota. Neměním za Rivieru! *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 16, s. 28.

PAVEL, Ota. Nelitujte kilometry. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 17, s. 15.

PAVEL, Ota. Jak Ota Cvrček k odznakům přišel. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 19, s. 28.

PAVEL, Ota. Medvěďata jedou do Kanady. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 20, s. 28.

PAVEL, Ota. Na chvíličku s Vladimírem Kucem. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 21, s. 27.

PAVEL, Ota. Narodili se na vojně. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 21, s. 28.

PAVEL, Ota. Za míčem po Evropě. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 24, s. 28.

PAVEL, Ota. Prátr 1957. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 25, s. 6.

PAVEL, Ota. V erbu mají mládí. *Čs. voják*. Praha, 1957, roč. 6, č. 26, s. 28.

PAVEL, Ota. Skáče námořník Koch! *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 4, s. 28.

PAVEL, Ota. Kdyby byl nějaký mumraj... *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 5, s. 8.

PAVEL, Ota. Aspiranti na Varšavský trikot. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 5, s. 28.

PAVEL, Ota. Bel Ami Tour. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 6, s. 8.

PAVEL, Ota. Tři přání. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 7, s. 27.

PAVEL, Ota. Nepočítají s naším postupem. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 7, s. 28.

PAVEL, Ota. Apoštolové. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 8, s. 28.

PAVEL, Ota. Proč prohráváme vrcholné sportovní zápasy? *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 9, s. 28.

PAVEL, Ota. 24 veslařů + 1 slepice. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 10, s. 28.

PAVEL, Ota. Autostopem za titulem mistra světa. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 11, s. 21.

PAVEL, Ota. Brána ještě nestojí, ale... *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 12, s. 24.

PAVEL, Ota. ČSR na konci pelotonu. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 14, s. 22.

PAVEL, Ota. Už nepoběží... *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 15, s. 28.

PAVEL, Ota. Ženy z Ettenreichgasse. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 16, s. 29.

PAVEL, Ota. První zlatá kanoistů. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 17, s. 25.

PAVEL, Ota. Medonos. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 19, s. 12.

PAVEL, Ota. Srnec staršiny Korbela. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 20, s. 24.

PAVEL, Ota. Boje na Maltě. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 20, s. 28.

PAVEL, Ota. Na večeri v ponorce SUP. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 21, s. 16.

PAVEL, Ota. Proč zesmutněl Dostálek. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 22, s. 27.

PAVEL, Ota. Porazili seno, Nisu a Poláky. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 23, s. 26.

PAVEL, Ota. Běží běžci bezpečnosti. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 23, s. 28.

PAVEL, Ota. Klobouk dolů – střílí Krist! *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 24, s. 28.

PAVEL, Ota. Spisovatelé, do toho! *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 25, s. 19.

PAVEL, Ota. Plechový kamarád. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 25, s. 20.

PAVEL, Ota. Dukla bez míče. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 7, č. 26, s. 28.

PAVEL, Ota. Chtěl být vojákem. *Čs. voják*. Praha, 1958, roč. 8, č. 1, s. 24.

PAVEL, Ota. Paris – Plzeň – Řecko. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 1, s. 28.

PAVEL, Ota. Orel. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 2, s. 24.

PAVEL, Ota. Sedm nedělí. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 2, s. 29.

PAVEL, Ota. Malí a velcí. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 4, s. 27.

PAVEL, Ota. S Emilem o nás. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 5, s. 28.

PAVEL, Ota. Smekám klobouk. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 7, s. 22.

PAVEL, Ota. Favorit. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 9, s. 29.

PAVEL, Ota. Jaro v Pisárkách. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 10, s. 28.

PAVEL, Ota. Letouny. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 11, s. 28.

PAVEL, Ota. Hokejka povídala pušce. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 12, s. 28.

PAVEL, Ota. Duch roty. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 13, s. 3.

PAVEL, Ota. Během dvou hodin. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 14, s. 25.

PAVEL, Ota. Pekelný Lojza. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 15, s. 29.

PAVEL, Ota. Zůstaly jim doly. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 19, s. 8.

PAVEL, Ota. Rajská hudba. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 21, s. 9.

PAVEL, Ota. Děd a vnuk závodili na Dukle. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 21, s. 27.

PAVEL, Ota. Co vojáci, co děláte. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 22, s. 14.

PAVEL, Ota. Co budeš dělat, Petře, za pět let? *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 22, s. 26.

PAVEL, Ota. Hřiště zarostlé trávou. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 23, s. 27.

PAVEL, Ota. Život v mrakodrapu. *Čs. voják*. Praha, 1959, roč. 8, č. 24, s. 10.

PAVEL, Ota. Stoly dali průzkumákům. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 4, s. 27.

PAVEL, Ota. Soudci, hráči, diváci. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 5, s. 28.

PAVEL, Ota. Rozhovor o stolech. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 7, s. 27.

PAVEL, Ota. 67 vagónů do Prahy. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 7, s. 28.

PAVEL, Ota. Proč spartakiáda? *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 11, s. 9.

PAVEL, Ota. Zítra hraje Dukla Tachov. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 11, s. 29.

PAVEL, Ota. Štrekař na Švarcenberském kanálu. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 14, s. 29.

PAVEL, Ota. Dělníci silnic. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 18, s. 28.

PAVEL, Ota. Dukla má Haukvice. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 19, s. 12.

PAVEL, Ota. Finále ve vývrtce. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 20, s. 28.

PAVEL, Ota. Zelenou, Kutílku! *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 24, s. 29.

PAVEL, Ota. Když se pečou václavky. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 26, s. 16.

PAVEL, Ota. Zající a pomeranče, koroptve a víno z Bordeaux. *Čs. voják*. Praha, 1960, roč. 9, č. 26, s. 27.

PAVEL, Ota. Život jednoho sportovce. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 2, s. 16.

PAVEL, Ota. Jaroslav Hašek by to nepoznal. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 3, s. 24.

PAVEL, Ota. Největší pérák: Machartová. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 4, s. 27.

PAVEL, Ota. Zakopané: Mírová ofenzíva. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 5, s. 6.

PAVEL, Ota. Když se tvoří parta. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 6, s. 10.

PAVEL, Ota. Hlídka 384. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 7, s. 28.

PAVEL, Ota. Proč zvítězil Pšenicyn. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 7, s. 29.

PAVEL, Ota. Konečně fotbal I. A. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 10, s. 28.

PAVEL, Ota. Očuški. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 10, s. 29.

PAVEL, Ota. Proč nejedete na Himaláj? *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 11, s. 29.

PAVEL, Ota. Proč i ty nechceš být mistrem světa? *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 13, s. 16.

PAVEL, Ota. Hokejisté na kole. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 14, s. 28.

PAVEL, Ota. Mám rád tu řeku. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 16, s. 16.

PAVEL, Ota. Nikdo nebyl zavřený. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 17, s. 28.

PAVEL, Ota. Ostrov dobrého mládí. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 18, s. 27.

PAVEL, Ota. Míštri Evropy na suchu. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 18, s. 28.

PAVEL, Ota. S Františkem Vaňkem o hokeji, životě a letní přípravě. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 19, s. 29.

PAVEL, Ota. Kde metr nestříhají. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 20, s. 9.

PAVEL, Ota. Silnice maratónských běžců. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 23, s. 28.

PAVEL, Ota. Brankář. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 24, s. 28.

PAVEL, Ota. Na překážkách. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 26, s. 8.

PAVEL, Ota. Tanec s míčem i bez míče. *Čs. voják*. Praha, 1961, roč. 10, č. 26, s. 26.

PAVEL, Ota. Hokej jejich láska. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 1, s. 29.

PAVEL, Ota. Lidé, nashledanou. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 3, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla před Tottenhamem. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 4, s. 28.

PAVEL, Ota. Lidé, nashledanou. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 4, s. 16.

PAVEL, Ota. Tři z obrany ČSSR. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 5, s. 28.

PAVEL, Ota. Syrová půda pro sport. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 6, s. 1.

PAVEL, Ota. Etapa po čtyřech letech. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 6, s. 26.

PAVEL, Ota. Činky pro vojenskou spartakiádu. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 8, s. 28.

PAVEL, Ota. Vojenské galusky. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 8, s. 28.

PAVEL, Ota. Přátelé z daleka. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 10, s. 20.

PAVEL, Ota. Dva z národního. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 10, s. 28.

PAVEL, Ota. Herci ve žlutém trikotu. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 12, s. 22.

PAVEL, Ota. Vítězka z Tbilisi. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 13, s. 28.

PAVEL, Ota. Sedm deka zlata. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 14, s. 22.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 18, s. 18.

PAVEL, Ota. Chicago, kde vládl Al Capone. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 19, s. 18.

PAVEL, Ota. Armády na jedné trati. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 21, s. 1.

PAVEL, Ota. Lidé si podali ruce. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 21, s. 14.

PAVEL, Ota. Všichni moji soupeři. *Čs. voják*. Praha, 1962, roč. 11, č. 22, s. 14.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 1, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 2, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 3, s. 12.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 4, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 5, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 6, s. 16.

PAVEL, Ota. Proč zrovna lítá Motejlek? *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 6, s. 34.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 7, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 8, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 9, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 10, s. 16.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 11, s. 16.

PAVEL, Ota. Salto nazad. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 12, s. 10.

PAVEL, Ota. Dukla mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 12, s. 24.

PAVEL, Ota. Bazénem sem a tam. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 16, s. 14.

PAVEL, Ota. Duklu Krumlov trénuje – Kubr! *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 18, s. 26.

PAVEL, Ota. Dukla opět mezi mrakodrapy. *Čs. voják*. Praha, 1963, roč. 12, č. 19, s. 12.

PAVEL, Ota. Listárna. *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 1, s. 38.

PAVEL, Ota. Vývrтка smrti. *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 2, s. 9.

PAVEL, Ota. Filmování zakázáno. *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 3, s. 38.

PAVEL, Ota. Dva bratři. *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 4, s. 16.

PAVEL, Ota. S objektivem ještě v Innsbrucku. *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 6, s. 36.

PAVEL, Ota. Recenze (Podvodníci, Prvý gól). *Čs. voják*. Praha, 1964, roč. 13, č. 23, s. 31.

PAVEL, Ota. Skokani. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 1, s. 8.

PAVEL, Ota. Malí a velcí na Julisce. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 2, s. 20.

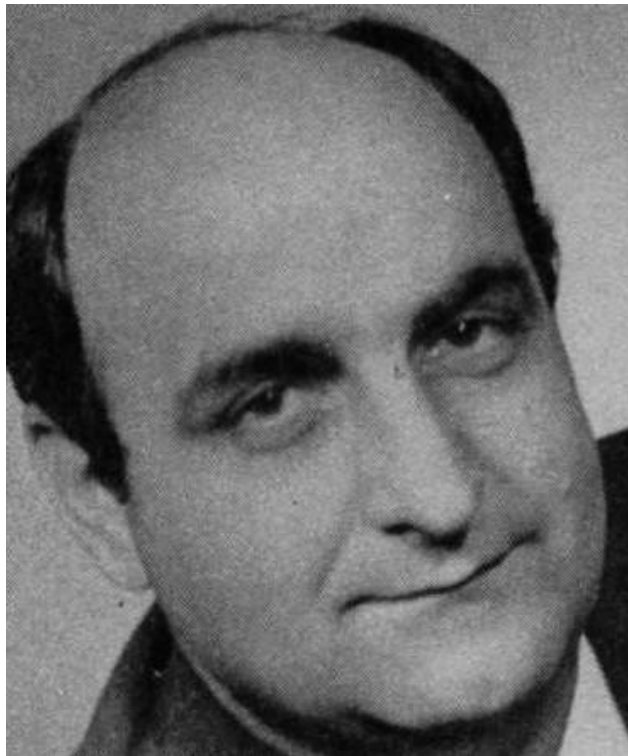
PAVEL, Ota. Expedice Afganistan. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 4, s. 42.

PAVEL, Ota. Biathlon se běžel na Šumavě. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 5, s. 7.

PAVEL, Ota. Proč jsem to pískal. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 5, s. 39.

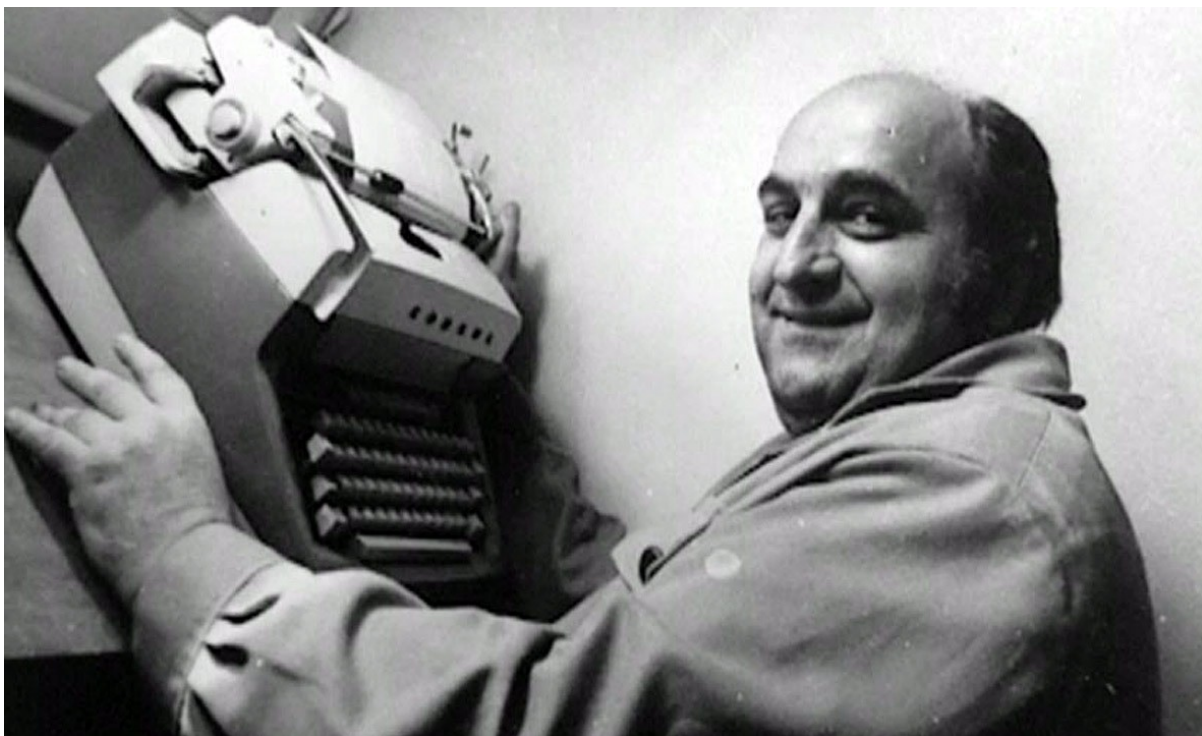
- PAVEL, Ota. Nevzdávej to, Honzíku! *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 9, s. 44.
- PAVEL, Ota. Poslední zápas Františka Kloze. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 12, s. 40.
- PAVEL, Ota. Akrobati. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 13, s. 3.
- PAVEL, Ota. Plná bedna šampaňského. *Čs. voják*. Praha, 1965, roč. 14, č. 17, s. 20.
- PAVEL, Ota. Jak to tenkrát běžel Zátopek. *Čs. voják*. Praha, 1966, roč. 15, č. 9, s. 12.
- PAVEL, Ota. Jak to tenkrát běžel Zátopek. *Čs. voják*. Praha, 1966, roč. 15, č. 10, s. 12.
- PAVEL, Ota. Jak to tenkrát běžel Zátopek. *Čs. voják*. Praha, 1966, roč. 15, č. 11, s. 12.

Přílohy

Portrét Oty Pavla

Zdroj: Slovník české literatury po roce 1945

Psací stroj byl Pavlovi zdrojem potěšení, ale i spouštěčem manických epizod

Zdroj: Dokument České televize *Můj bratr Ota Pavel*

Ota s přítelem „Noštou“ Lustigem
Zdroj: Archiv Společnosti Franze Kafky Praha

Ota Pavel na své první zahraniční pracovní cestě (Moskva, 3. března 1957)
Zdroj: Památník národního písemnictví

HOKEJ

JEJICH LÁSKA

Na leď

Snad každý má nějakou lásku. Hodně mladých lidí si u nás vybralo hokej se vším co k němu patří: radost z jízdy po ledové ploše, vzrušení na střídací lavici, nájezdy ramena-tych mládenců na branku, nárazy těl a holí, let kotouče.

Také tito chlapi z Dukly Liberec si vybrali tento sport. Hokej vlastně vojákům patří už proto, že ho vynalezli. Narodil se totiž před sto lety v přístavu Kingstonu. Příslušníci střeleckého pluku Royal Canadian Rifles tehdy dostali příkaz vyčistit košťaty před kasárnami Tête du pont (hlava mostu) ledovou plochu přístavu. A dnes se už neví, který z nich to byl, co strčil kamarádovi pro švandů kámen a vybídl ho, aby ho přihrál zpátky. Tenkrát si dokonce postavili i branky. Přišel vrchní seržant, pořádně jim vynadal a museli zase zametat. Ale zrodu hokeje už v kasárnách nemohl zabránit — vojáci šli později na led ve svém volnu. A protože se to stalo v Kanadě, říká se hokeji s kotoučem, kanadský. Samotné slovo hokej pak nepochází jak by se mohl někdo domnívat z francouzského „le hocquet“ — pastevcová hůl, ale z anglického „hooked“ — ohnutý.

Od doby v Kingstonu už bylo ve světě sehráno aspoň milion zápasů. Zpočátku se hrálo v Kanadě tak náruživě, že najednou bojovalo i dvacet hráčů a jeden zápas trval dokonce 6 hodin 20 minut! Naši poprvé hráli kanadským stylem v Savojských Alpách v roce 1909. Až do té doby pěstovali jen hru v míč ledový. Moc neuspěli, ale už o dva roky později se stali v Berlíně mistry Evropy a hudba, která měla na žádost Rakušanů zakázáno hrát „Kde domov můj?“, spustila tedy „Proč bychom se netěšili?“

Tak se naši těšili a je zajímavé, že se těšili od té doby mockrát a také za padesát let, kdy získali titul nejlepších v Evropě ve Švýcarsku. Kolik těch titulů ještě bude se neví, ale dobré je, že láska pro tento chlapecký sport u nás neubývá, spíše roste, což poznáte i na babičce, která vás překvapí otázkou: „Co je to ofsajd?“

A tak se člověk sejde s ledním hokejem opět v kasárnách. Chlapi z Dukly Liberec hrají hokej i přes řadu překážek. Zimní stadión je pro ně uvolněný jen časně ráno a na trénink vstávají dvakrát v týdnu ve čtyři hodiny. Vrací se do kasáren a jediné volno mají — z rozcvičky. Potom výcvik a zrovna, když jsme tam byli: pochod podle azimutu na 25 kilometrů. Nemají pytle na věci — vozí je v celtách. Někteří nemají brusle — Pavel Müller si o ně napsal bratrovi a dává si do velkých bot čtyři punčochy. Nemají šatnu — usdílili se zatím na půdě. Nemají trenéra — vede je na leď jeden z nich, vojín Turecký. Přes všechno hrají a vyhrávají: naposledy v přátelském zápase nad pražským Dynamem 5—3.

Ale hlavně hrají hokej proto, že je jejich velkou láskou. Těžko by bez něho mohli být...

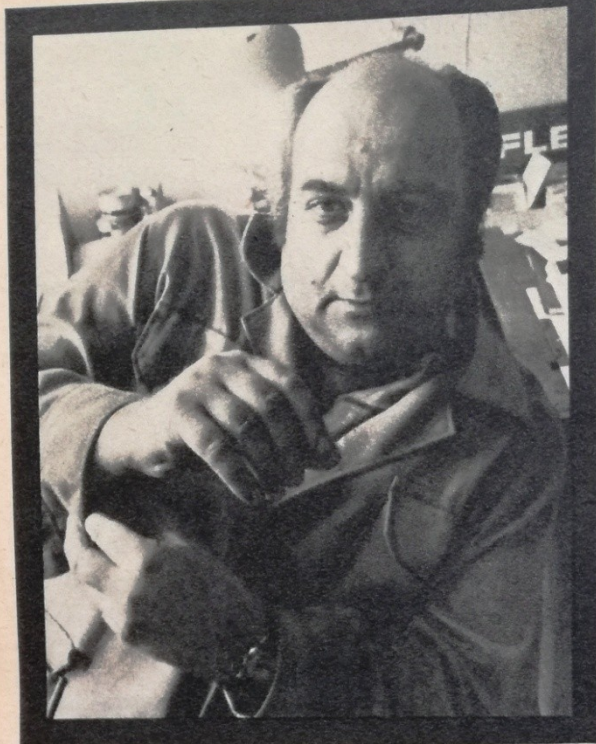
Na stříd
v šatně

Snímky Rudolf Ungr

Hokej — i Pavlova láska. V mládí byl dokonce kapitánem dorostu hokejové Sparty Praha
(Čs. voják, 1962)

„Když jsem mu přijel na pohřeb a na břehu vyhrávala kapela píseň o věrném převozníku a jeho dávali ve velké černé rakvi na jeho nejstarší loď, na které převezl na nezabudickou stranu desítky mrtvých kamarádů, měl jsem už ze všeho rozum a brečel jsem jako nikdy v životě. Ležel v té rakvi s krásnými knírky pod nosem, bledý, jak sama tetička smrt. Vezli ho na druhou stranu a řeka pod námi plynula jako plyne milióny let . . .“

OTA PAVEL: „Smrt krásných srdců“

SRDCE ČLOVĚKA

Milovaná řeka Oty Pavla plyne dál jako plyne milióny let a na její břehy se teď s jarem zase vracejí rybáři. Jen jeden se už nevrátí. Převozník ho odvezl na druhou stranu života. Uprostřed přírody se smrt skutečně podobá legendárnímu převozníku, čemusi nesmírně prostému, samozřejmému. Člověk taky ten samozřejmý úděl smrti nese celým svým životem, v němž pracuje, tvoří, trápí se, raduje, přivádí na svět děti. Ví o něm. A přece v okamžiku, kdy zasáhne někoho v jeho blízkosti, zjeví se náhlost nebytí v celé své absurditě a vědomí všemi svými obrannými reflexy jej odmítá přijmout.

Na psacím stole Oty Pavla v pokoji, plném knih, starožitností a gramofonových desek, kam tolik lidí denně přicházelo složit břemena svých starostí, smutků a tráblí, ale i jen tak si popovídat, leží desky s nedokončeným rukopisem „Jak jsem poznal ryby.“ Když ři z něj před časem přinesl několik už hotových kapitol, namaloval na obálku perem rybu, která říká: „To jsem ráda, že o mně píše také Ota Pavel, rybář a blázen.“ Smála jsem se. Tvrdil, že je to kniha o rybách bez výplně a ornamentů, tak příznačným pro spisovatelské umění, jež není dané, ale vybojované, mrazilo mě, chvílemi se mi draly do očí slzy, chvílemi jsem vybuchovala smíchem. Protože ta kniha o rybách je vpravdě velkou a moudrou knihou o životě. Knihou, kterou mohl napsat jen člověk, jenž nebyl snad ničeho ušetřen z propastí jeho tragičnosti, aby tím vášnivěji ho miloval. Prodchnuta optimismem, který je z rodu dějlných optimismů, na nichž není nic pozérského, provanuta smutkem, který je věrným druhem každé velké lásky, naplněna humorem, jenž nemá nic společného s černým humorem cyniků a zoufalců, ale je osvobozující, protože jej stvořila moudrost a statečnost, povznese-na nad malichernosti, které přechásto jsme schopni ještě brát vážně.

Vědomí se skutečně vzpírá přijmout zprávu, že tato kniha už nebude dopsána. A nejen ona. Na psacím stole leží desky s tituly knih a povídek, které chtěl Ota ještě napsat. Stovky názvů, které ho mimoděk napadaly a zapisoval si je, aby pak vybral ty nejlepší. Četl nám je, když jsme s ním a Petrem Skarlantem hledali název pro povídku, kterou nám dal pro Vojáka. Nikdy nepřestal Vojáka považovat za svůj rodný časopis. Prožil v něm, jak říkal, svá nejlepší léta. Tady se z řadového sportovního reportéra stal předním sportovním publicistou, který vytvořil typ klasické sportovní reportáže, ojedinelé nejen v české a slovenské, ale bez nadsázky i v evropské poválečné tvorbě. Je také jeden z prvních, kdo přivádí sport do literatury, která dosud neprávem opomíjela tak obrovskou oblast lidské činnosti a zájmu, hledá a nachází za výkony a rekordy moderního současného člověka se všemi jeho složitými problémy.

Voják tiskl jeho první sportovní povídky. Redakční kolektiv ho doprovázel, když letěl s Duklou do Ameriky. Byl svědkem obrovského úspěchu jeho první knihy „Dukla mezi mrakodrapy“, na jejíž výtisky čekaly před nakladatelstvím fronty čtenářů. Ale byl i svědkem jeho návratu ze zimní Olympiády v Innsbrucku roku 1964, na níž odjížděl šťastný jako dítě, na začátku dráhy ozářené prvním obrovským úspěchem a z které se vracel v sanicce na uzavřené psychiatrické oddělení. Devět let bojoval s těžkou duševní chorobou, jejíž zárodky jsou v nesmírné hrůze dítěte, které se v nejnímavějším věku setkává s fašismem, a všechno, co za těch devět let napsal, bylo napsáno jen v přestávkách mezi jednotlivými záchvaty nemoci. Čtenáři jeho knih, vycházejících v nových nákladech, to samozřejmě netuší. Ale mnozí z nás, jeho redakčních druhů a kamarádů, jsme s ním těch devět let prožili. V jeho bol s nemocí bylo tolik neokázalé statečnosti, že se před ní lze jen hluboce sklonit.

V poslední době za mnou přicházel častěji než obvykle. Byla na něm patrna únava i neklid. Únava tak těžká, že když napsal během šesti týdnů svou pohádku o Raškovi, seděl u nás v kuchyni celou hodinu bez jediného slova a po tváři mu stékaly slzy. A neklid takový, že přemáhal i tuto smrtelnou únavu a vrhal ho znovu k psacímu stroji, jako by byl už tušením, už předznamenáním jeho jediného strachu, nikoliv ze smrti, ale že nenapíše svých sedmáct knížek, pro něž stírádal tituly a v kterých chtěl napsat o české zemi, již nade všechno miloval, o jejích řekách, rybnících a lesích, o jejích venkovských lidech, pro něž nebyl známým spisovatelem a novinářem, ale široko daleko známým rybářem, upřímným druhem, čestným dobrým člověkem.

Ve čtvrtek v poledne mě volal. Ptal se, kdy vyjde šestka Vojáka s jeho povídkou, těšil se na ni, ale současně si posteskl na únavu. Toho dopoledne napsal dvě povídky. „Psaní je nejtěžší ze všeho, co jsem dělal, zdá se mi těžší než havířina,“ povídal. Chtěl odjet na sobotu a neděli k své Berounce. Odpočinout si. Jen tak se dívat. „Ale možná, že ti přivezu úhoře,“ sliboval. „Možná, že dokonce zlatého úhoře.“

Nepřivezl. Ani tu svou milovanou řeku už neviděl. Zeměl v sobotu v nemocnici, srdce už nevydrželo nový záchvat nemoci.

Je čas jara, čas, v němž před léty přicházel Ota do redakce s velkým papírovým kornoutem. Tajuplně ho otvíral, aby pak z něj vytahoval drobné kytičky prvních fialek pro každou ženu v redakci, šťastný tím, že může dávat radost. Nic pro něj není charakterističtější než to štěstí z dávání. A proto si myslím, že to nebyla nemoc, které podleho jeho srdce. Ale že už se rozdalo do posledního kousku, aby tu mezi námi žilo dál nesmrtelným životem, kterým je nadáno právě jen srdce člověka.

JIŘINA TROJANOVÁ

A taky vám nikdo nevrátí léta,
kdy jste žil ušlápnutý, jako by vám
někdo stál na botě a přitom
vás držel ještě za ruku.

Ota Pavel ve své povídce, 1966

V hlubokém zármutku oznamujeme všem přátelům a známým, že
nás navždy opustil náš drahý syn, manžel, otec, bratr, strýček
a švagr

OTA PAVEL

spisovatel a reportér.

Zesnul náhle v sobotu 31. března 1973 ve věku 43 let.

Rozloučení se koná ve středu dne 4. dubna 1973 v 16.30 hodin
ve velké obřadní síni krematoria v Praze-Strašnicích.

Jménem celé rodiny:

Věra Pavlová
manželka

Hermína Pavlová
matka

Jan, Petr, Jiří a Ivana
synové a snacha

Hugo a Jiří
bratři

Ela a Dagmar
svagrové

Hana a Marie
netěte

a rodina Nováková

Pohřební služba, podnik hl. m. Prahy, Praha 1, Staroměstské nám. 10, tel. 617-51 až 617-55
ST 04/07 Praha 2, Lipová 6

Ačkoli byl Pavlův život krátký a jeho literární odkaz nebyl z nejrozsáhlejších, navždy se
zapsal do podvědomí čtenářů
Zdroj: Památník národního písemnictví